Časopis Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

UNIVERSITAS Šafarikiana

Ročník 41 | číslo 4 | 2014

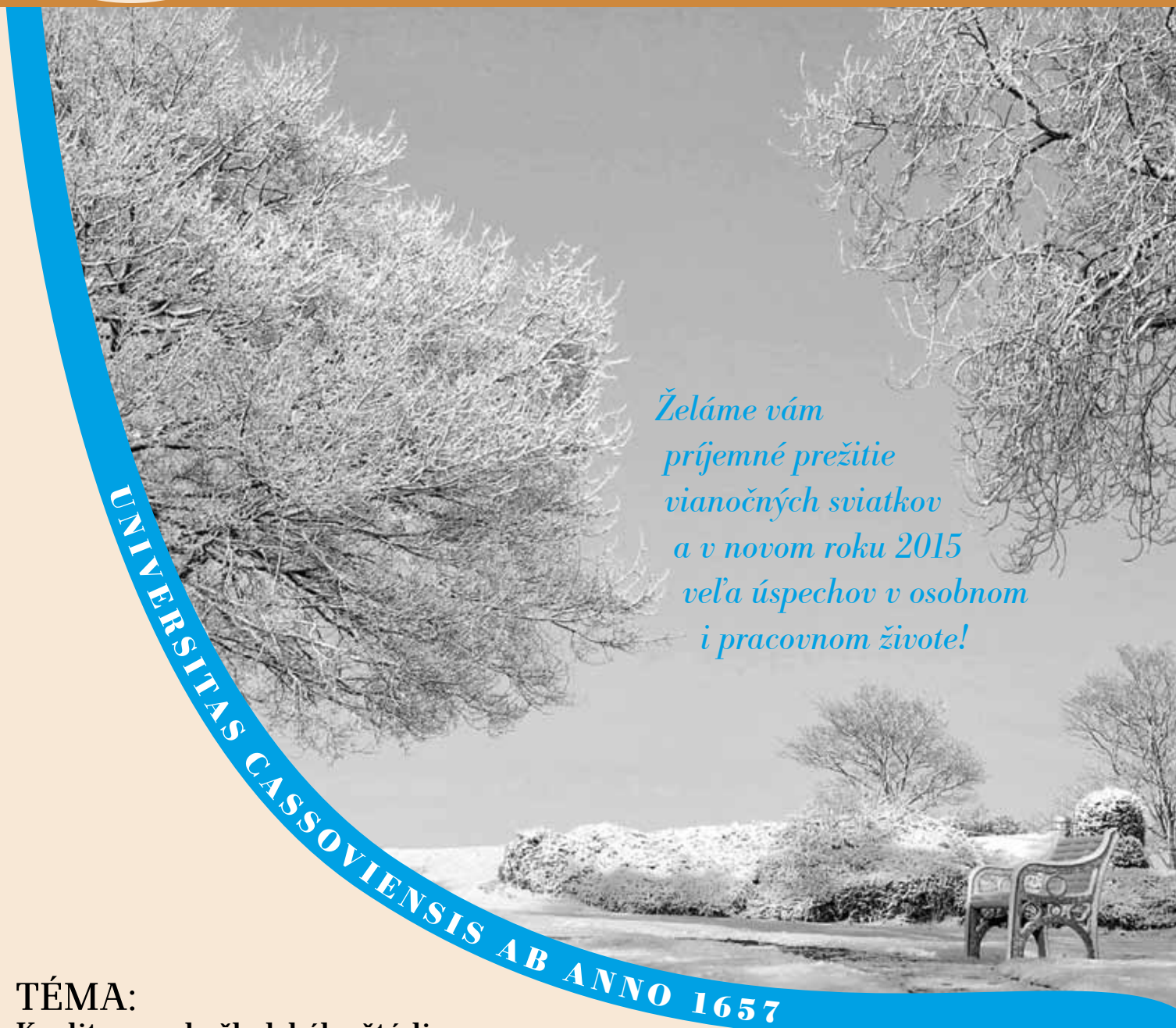

Želáme vám
príjemné prežitie
vianočných sviatkov
a v novom roku 2015
veľa úspechov v osobnom
i pracovnom živote!

TÉMA:
Kvalita vysokoškolského štúdia

- Externé hodnotenie univerzity je najobjektívnejšie zrkadlo
- Centrum celoživotného vzdelávania a jeho výročie
- Služby Univerzitného poradenského centra UPJŠ
- Privítali sme výkvet slovanskej fonetiky
- Európsky MOVE Week 2014 na univerzite zaujal

Unibook UPJŠ

Titul: **Vybrané kapitoly z detskej kardiológie**

Autor: doc. MUDr. Ingrid Schusterová, PhD.

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach,
1. vyd., 2014, brož., 152 s.,
cena: 9,00 €

Uvedená študijná pomôcka predstavuje učebné texty s problematikou rizikových faktorov kardiovaskulárnych chorôb akými sú obezita, dyslipidémia, artériová hypertenzia, ako aj podrobne problematiku zápalových ochorení srdca a dysrytmiám v detskom veku. Publikácia je určená študentom vyšších ročníkov lekárskych fakúlt ako literatúra pred štátnou záverečnou skúškou z pediatrie a lekárom zaradeným do odboru pediatria a pediatrická kardiológia.

Titul: **THAISZIA - JOURNAL OF BOTANY, VOL24, NO.1*2014**

Autor: doc. RNDr. Sergej Mochnacký, CSc.

Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach,
vol. 24, No. 1, 2014, 87 s.,
cena: 8,93 €

Botanická záhrada Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach vydáva od roku 1991 vedecký časopis THAISZIA – Journal of Botany. Prostredníctvom neho informuje odbornú botanickú verejnosť o svojej činnosti, o vedeckých disciplínach, ktoré profilujú vo vedeckých aktivitách Botanickej záhrady UPJŠ, zhromažďuje vedecké informácie, a to aj formou výmeny časopisu za iné vedecké periodiká a knižné publikácie.

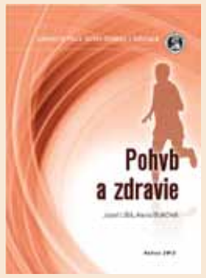

Titul: **Pohyb a zdravie**

Autori: prof. PhDr. Jozef Liba, CSc.,
Mgr. Alena Buková, PhD.

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach, 1. vyd., 2013, brož.,
145 s., cena: 9,41 €

Monografia akcentuje zdravotnú dimenziu pohybových aktivít. Formuluje a syntetizuje východiská prozdravotného kontextu aktivít pri rešpektovaní mnohostranných interakcií činiteľov a determinantov zdravia. V rámci indikovanej oblasti smeruje k špecifikácií a zosieťoavniu empirických, odborných a výskumných prístupov tak, aby boli kompatibilné s holistickým vnímaním zdravia. Zdravotná dimenzia pohybových aktivít je prezentovaná prostredníctvom zodpovedajúcej syntézy vedomostí, princípov, koncepcií integrujúcich medicínske, biologické, psycho-sociálne, pedagogické a ďalšie prístupy a poznatky smerujúce k vyváženému formovaniu kognitívnej, afektívnej a psychomotorickej stránky osobnosti. Zdôrazňuje a zdôvodňuje pozíciu cieľavedomých a primeraných pohybových aktivít ako nezastupiteľných činiteľov osobnostnej kultivácie a kvality života.

Titul: **Manažérska ekonomika (Praktické aplikácie)**
Autor: Ing. Zuzana Hrabovská, PhD.

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach, 1. vyd., 2014, brož., 124 s.,
cena: 8,65 €

Zámerom obsahovej štruktúry predloženého učebného textu je ponúknuť študentom predmetu Manažérska ekonomika Fakulty verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ale aj širšej odbornej verejnosti, podnikateľským subjektom pôsobiacim v reálnych podmienkach ucelený pohľad na kľúčové ekonomické kategórie, ktoré sú spojené so životným cyklom pôsobenia podnikateľského subjektu.

Titul: **Sociálna politika a jej axiologické orientácie**
Autor: doc. PhDr. Richard Geffert, PhD.

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach,
1. vyd., 2014, brož., 159 s.,
cena: 8,26 €

Vedecká monografia predstavuje sociálnu politiku ako antropocentricky orientovanú aplikovanú vedeckú disciplínu novým spôsobom. Jej hlavným cieľom je identifikovať ju cez hodnoty a hodnotové systémy západnej civilizácie, ktoré sú vnímané ako základný stavebný kameň jej genézy a tvorby. Výskumom, ktorého výsledkom je táto monografia, bol široký diapazón sociálnej politiky s jej subsystémami zúžený na skúmanie jej axiologickej podstaty. Publikácia na jednej strane predstavuje syntézu známych prístupov jednotlivých vedných disciplín (právo, ekonómia, sociológia, politológia) na fenomén sociálnej politiky, na strane druhej jej prínos spočíva v prístupe novom - axiologicko-filozofickom.

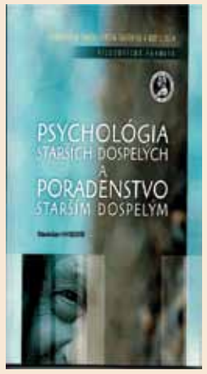

Titul: **Psychológia starších dospelých a poradenstvo starším dospelým**
Autor: doc. PhDr. Stanislav Hvozdík, CSc.

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach,
1. vyd., 2014, brož., 286 s.,
cena: 9,38 €

Obdobie staršej dospelosti predstavuje dôležitú ľudskú skúsenosť. Poradenstvo môže prispieť k tomu, aby to bola formatívna a osobnosť rozvíjajúca skúsenosť. Autor poradenstvo chápe ako takú aplikáciu osobnosti do oblasti jej konania, ktorá rozvíja jej bytie. Vychádza z aplikácie vývinu do poradenstva a nadväzuje na prácu Úvod do poradenskej psychológie, ktorá bola publikovaná skôr. V týchto učebných textoch autor rozpracoval podrobnejšie kapitolu, týkajúcu sa poradenstva starším dospelým. Publikovaná práca môže prispieť k porozumeniu a podpore tohto dôležitého obdobia v živote človeka.

Z obsahu

•Na slovíčko s...
Rozhovor s prof. RNDr. Pavlom Sovákom, CSc., prorektorom pre vysokoškolské vzdelávanie a informačné technológie UPJŠ v Košiciach 4 – 5
Rozhovor s doc. RNDr. Dušanom Švedom, CSc., vedúcim CCV PF UPJŠ v Košiciach 6
•Zo života univerzity
UPJŠ opäť medzi ocenenými regionálnou samosprávou 7
Rektor prevzal pamätnú medailu k 60. výročiu založenia Európskej organizácie pre jadrový výskum CERN v Ženeve 7
Deň otvorených dverí pre študentov stredných škôl na UPJŠ v Košiciach 8
Rokovali sme o možnostiach spolupráce s univerzitami na Ukrajine 9
Ocenenie vynikajúcich študentov 9
Služby Univerzitného poradenského centra UPJŠ 10
•Zo života lekárskej fakulty
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach má nového dekana 11
Ladislav Bárdoš, CSc. – 100. výročie narodenia 11
Medici darovali krv 12
Pietna spomienka na zosnulých darcov tiel 12
Prof. MUDr. Viliam Ganz, PhD, F.A.C.C. 13
•Zo života prírodovedeckej fakulty
Katedra jadrovej a subjadrovej fyziky jubiluje 14
Európsky týždeň programovania na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ 15
•Zo života právnickej fakulty
Medzinárodné vedecké sympózium Právo-obchod-ekonomika 16
Pocta gen. doc. JUDr. Antonovi Rašlovi 16
•Zo života filozofickej fakulty
Úspechy radi opakujeme 17
Kam kráčate Košice 17
Laboratórium experimentálnej fonetiky a komunikácie 18
Walt Bogdanich: investigatívny hľadač pravdy 18
Privítali sme výkvet slovanskej fonetiky 19
•Zo života fakulty verejnej správy
Konferencia Ľudský kapitál a spoločnosť 21
Teória a prax komunálnej normotvorby 21
•Z botanickej záhrady
Súčasťou včelárskeho chodníka v botanickej záhrade sa stal aj hmyzí hotel 22
Stromová adopcia v Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach 22
•Z univerzitnej knižnice
Aktuálne o vyhľadávacom portáli pre vedu a výskum - scientia.sk 23
•Zo študentských domovov a jedální
Tešia sa študenti, tešia sa zamestnanci 23
•Zo života ústavu telesnej výchovy a športu
Európsky MOVE Week 2014 na univerzite zaujal 24
Hokejový tím UPJŠ sa zúčastnil turnaja univerzít SR 24
•Informácie nielen do vrecka
Privlastňovacie zámeno svoj a jeho používanie v rečovej praxi 25
Kalendárium 25
•Z histórie budov
Historické budovy Právnickej fakulty dýchajú študentským životom 26

UNIVERSITAS Šafarikiana
Časopis Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
ročník 41 | číslo 4 | 2014

Vydavateľ:
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Šrobárova 2
041 80 Košice
Redakčná rada:
Predseda prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc.
Členovia: PhDr. Zuzana Babicová, RNDr. Andrea Fridmanová PhD., prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc., PhDr. Marián Gladiš, PhD., PhDr. Svetlana Libová, Renata Lišková, Mgr. Jana Oleničová, RNDr. Jaroslava Oravcová, Mgr. Adriana Sabolová, Ing. Slávka Sedláková, PhD., JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.
Redakcia:
Šéfredaktorka PhDr. Daniela Džuganová,
technická redaktorka Renata Lišková.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu autorských materiálov a ich krátenie.
Za obsah článku zodpovedá autor.
Vaše pripomienky, tipy a námety privítame na adrese casopis@upjs.sk,
telefonický kontakt 055/234 1606.
Časopis vychádza štvrťročne, rozširovaný je zdarma.

Tlač: Equilibria, s. r. o., Košice
ISSN 1338-1377 (tlačená verzia)
ISSN 1339-1704 (on-line verzia)
Evidenčné číslo EV 3996/10
IČO: 00397768

Foto na titulnej strane: http://arek.flog.pl/
Zadané do tlače 2. decembra 2014
Texty neprešli jazykovou korektúrou.

Editoriál

Kvalita vzdelávania – Dilema dnešných dní?

V ostatnom období sa neustále skloňuje slovo kvalita vo všetkých obdobiach ľudského života aj činností. Niežeby sa to nevyžadovalo aj v minulosti, ale teraz sa o tom viac hovorí. Aspoň sa mi to tak zdá. Možno je to len preto, že sa viac hovorí a píše o nekvalite. Možno preto, že ľudstvo prišlo na sofistikované metódy, ako čosi napodobniť, aby to bolo na prvý pohľad nerozoznateľné od originálu. A to nehovorím o napodobeninách v módnej odevnej, či inej tvorbe a produkcii tzv. „fake-ov“. Je to aj o (nie) mäse, ktoré sa nachádza v údeninách, o (nie) masle a pod. Mohli by sme pokračovať donekonečna. Podobné je to nielen v produktoch, ale aj v ľudských činnostiach. Takže sem spadajú aj naše dve zásadné činnosti, vzdelávanie a veda. Kým vo vede sa predsa len dá nájsť niekoľko kritérií, ktoré ju robia významnou alebo bezvýznamnou, so vzdelávaním je to ťažšie. Opakovane bolo priznané viacerými svetovými znalcami, že sa doposiaľ nepodarilo nájsť reálne a objektívne znaky kvality vzdelávania. Asi aj preto sa rebríčky svetovo najúspešnejších univerzít tvoria hlavne na základe merateľnejších vedeckých úspechov. Snaha o meranie kvality vzdelávania vyústila na rôznych univerzitách (u nás aj v zahraničí) do tvorby mnohých vyhodnocovacích systémov, ktoré začínajú samoevaluáciou a pokračujú hodnotením kolegami, vedúcimi, študentmi a podobne. Je z toho množstvo popísaného papiera s kopou strateného času hodnoteného, hodnotiteľov a nakoniec aj komisie a vedenia fakulty, či univerzity, ktoré sa v tom mori informácií nakoniec asi úplne stratia. Ak však príde hodnotiť univerzitu ako celok akákoľvek nezávislá komisia, väčšinou jej stačí, že univerzita systém hodnotenia kvality má. Sám som to zažil ako člen evaluačných komisií v jednom nemenovanom európskom štáte. Veľmi ťažko sa pre zodpovedných pracovníkov vyvodzujú aj dôsledky z nedodržiavania adekvátnej kvality vzdelávania. Je tu spleť ďalších zákonov a pravidiel, ktoré väčšinou chránia (aj nezodpovedného) zamestnanca. A samozrejme prvotný problém – čo je objektívnym meradlom kvality vzdelávania? Asi nič. Len inštinktívne tušenie, že tí, čo pristupujú k svojim povinnostiam (aj pedagogickým) poctivo a berú svoje poslanie vážne a zodpovedne, tí robia aj učia kvalitne. Rovnako, aj takíto študenti sa učia poctivo. Čím je takých zamestnancov a študentov viac, tým je univerzita lepšia a uznávanejšia. Lepšia a poctivejšia je komunikácia a v oboch kategóriách sa nájde viac ľudí, ktorí robia aj „dobrú“ vedu a následne zas dobre učia. Na univerzite sa musí vytvoriť všeobecná tvorivá atmosféra, vo vede aj vzdelávaní. Ak toto funguje, ostatné je už len substrátom pre dobrý a progresívny všestranný rast. Ďalšie podmienky a kritériá sú síce potrebné, ale len pomocné. Ani veľa finančných prostriedkov nie je zárukou kvalitnej práce, vedeckej či vzdelávacej, ak sa nepoužijú adresne, zaslúžene a transparentne. Rovnako často proklamovaná priama úmera medzi veľkosťou a úspešnosťou univerzity je úplne zavádzajúca. V nedávnej informácii o rebríčku kvality svetových univerzít sa na prvom mieste umiestnil California Institute of Technology (Caltech) s celkovým počtom 977 pregraduálnych študentov. V ďalšom štúdiu ich pokračuje 1204. Ako znie jeden podtitulok: „Caltech je maličký a selektívny“. Ale je tam ešte viac ďalších dôvodov, prečo je pravdepodobne najlepší. Je interdisciplinárny, zodpovedne vyberá akademikov, zabezpečuje slobodu pre začínajúcich výskumníkov, vedenie školy tvoria aktívni výskumníci, aj bakalári si siahnu na výskum, je tam minimálna byrokracia, presvedčil filantropov, aby významne prispievali, výskum sa drží zásadných tém, systém je založený na dôvere. Je toho veľa, čomu úspech pripisujú. Snáď sa nám k nim bude dariť pomaly približovať. Zatiaľ nás môže hriať aspoň to, že s Caltech-om máme dlhoročnú úspešnú spoluprácu.

prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc.
rektor UPJŠ v Košiciach

...prorektorom pre vysokoškolské vzdelávanie a informačné technológie UPJŠ v Košiciach

prof. RNDr. Pavlom Sovákom, CSc.

Externé hodnotenie kvality je najobjektívnejšie zrkadlo

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (ďalej len UPJŠ) patrí k dominantám vzdelávania slovenského vysokoškolského priestoru vo vedných odboroch príznačných pre tzv. „klasické“ univerzity, t.j. najmä v humanitných, prírodovedných, právnych a medicínskych odboroch. Poskytuje trojstupňové vzdelávanie v duchu Boloňskej deklarácie na základe zákona 131/2002 Z. z. o vysokých školách, jeho zmien a doplnení. Hlavnou prioritou v súčasnosti je zabezpečiť, aby na všetkých súčastiach UPJŠ sa štúdium opieralo o kvalitný vedecký výskum a o kolektív odborne erudovaných učiteľov, ktorí prenášajú na základe výsledkov vlastného vedeckého bádania. Kvalita sa odráža aj v maximálnom úsilí, aby jej študenti sa počas vzdelávacieho procesu stretávali so špičkovou experimentálnou prístrojovou technikou, najnovšími informačno-komunikačnými technológiami, ako aj inovatívnymi metódami vzdelávania.

V súvislosti s otázkou kvality vysokoškolského štúdia na UPJŠ v Košiciach redakcia Universitas Šafarikiana oslovila prof. RNDr. Pavla Sováka, CSc., prorektora pre vysokoškolské vzdelávanie a informačné technológie a položila mu niekoľko otázok.

V zmysle zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) úlohou vysokých škôl je poskytovať vysokoškolské vzdelávanie. Trvalým a prioritným záujmom vysokej školy je organizovať, riadiť, realizovať a kontrolovať vzdelávanie tak, aby pri jeho hodnotení bolo možné konštatovať, že ide o vzdelávanie kvalitné. Vysoká škola preto musí mať vypracovaný, zavedený a uplatňovaný vnútorný systém kvality. Naša univerzita ho má tiež vypracovaný, takže je na mieste otázka, aké sú hodnotiace kritériá na UPJŠ v Košiciach?

Na UPJŠ v súlade s novelou zákona sme vydali vnútorný predpis pre hodnotenie kvality vzdelávania. Ide o **Rozhodnutie rektora č. 4/2014 o zabezpečení vnútorného systému kvality vzdelávania na UPJŠ.** Opiera sa o odporúčania schválené v komuniké ministrov signatárov boloňského procesu z 19.9.2003 v Berlíne a ktoré vypracovala European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) vo forme Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Základné princípy tohto rozhodnutia sa opierajú o štandardy vyžadované v európskom vzdelávacom priestore pri internom a externom hodnotení kvality vzdelávania. ESG vyžaduje, aby VŠ niesla primárnu zodpovednosť za kvalitu vzdelávania, garantovala záujem akademickej obce o dodržiavanie štandardov a postupov pre zachovanie požadovanej kvality.

Univerzita hodnotí kvalitu vzdelávania a overuje postupy smerujúce k získaniu akademického titulu a vedeckopedagogických titulov. Metodicky túto oblasť na Univerzite riadi **Oddelenie pre akademické tituly a kvalitu vzdelávania Kancelárie rektora.** Jeho poslanie napĺňajú tri referáty: VŠ vzdelávania, vedy a výskumu, správy centrálnych registrov a Akademický informačný systém AiS2. Neodmysliteľnou súčasťou plánovania, organizovania a evidencie štúdia je AiS2, ktorý sa stal štandardným nástrojom prakticky v skoro všetkých rozmeroch administrácie vysokoškolského vzdelávania na UPJŠ.

Veľmi dôležitou súčasťou ESG je monitoring procesov, ktoré ovplyvňujú kvalitu vzdelávania. V našom vnútornom predpise sa sústreďujeme na monitoring: kvality existujúcich študijných programov, tvorby nových študijných programov, kvality záverečných prác, monitoring štátnych skúšok, objektivity udeľovaných hodnotení, materiálneho zabezpečenia výučby. Za veľmi dôležitý považujeme aj monitoring zapojenia študentov do mimokurikulárnych aktivít (ŠVK, publikačná aktivita, reprezentácia a i.) či monitoring požiadaviek praxe a uplatniteľnosti absolventov na trhu práce. Nezabúdame ani na potrebu monitorovania účinnosti opatrení pre rast motivácie učiteľov a vedeckých pracovníkov, pre ich vlastný kariérny rast a prepojenie ich vedeckého výskumu s pedagogickým pôsobením.

V zmysle zákona o vysokých školách majú naši študenti možnosť vyjadriť svoj názor na vzdelávanie a jeho kvalitu, ako aj formulovať vlastné návrhy a pripomienky. Proces získavania spätnej väzby organizujú jednotlivé fakulty. Univerzita pre získanie spätnej väzby podporuje realizáciu viacerých ankiet v AiS2. Medzi najpoužívanejšie patria Čierna skrinka a Diskusné fórum.

Aj získavanie informácií o úrovni vedomostí študentov počas realizácie vzdelávacej činnosti (najmä v režime priebežného hodnotenia) dlhodobejšie patrí k prioritným trendom na UPJŠ. Aj kvôli tomu bola v AIS vyvinutá elektronická podpora pre učiteľa, aby mohol zadávať úlohy pre priebežné štúdium, vyhodnocovať splnenie zadaní i zverejňovať výsledky. Na univerzite je mnoho predmetov, ktorých klasifikácia je ukončená na základe výsledkov priebežného štúdia.

Rozhodnutie rektora č. 4/2014 sa stalo podnetom pre vypracovanie viacerých smerníc či doplnkov vnútorných predpisov UPJŠ alebo fakúlt tak, aby boli splnené princípy ESG. Napr. bolo potrebné etablovať pravidlá pre zverejňovanie výsledkov spätnej väzby, pre posúdenie stupňa plagiátorstva a pod. Z úrovne univerzity sme v spolupráci s Katedrou aplikovanej etiky vypracovali Etický kódex študenta UPJŠ, ktorý aj AS UPJŠ v septembri schválil.

Zabezpečenie trvalej kvality vysokoškolského vzdelávania, a teda uznávaná pozícia vysokej školy je predpokladom pozitívneho posudku Akreditačnej komisie v SR, ktorá podľa § 82, ods. 1 zákona sleduje, posudzuje a nezávisle hodnotí kvalitu vzdelávacej činnosti vysokých škôl a napomáha jej zvyšovaniu. Verejnosti je známa pod pojmom „komplexná akreditácia. Aký máte pán prorektor vnútorný pocit? Naplnia sa po hodnotení a návšteve Akreditačnej komisie v závere roka 2014 Vaše očakávania?

Komplexná akreditácia VŠ je v našich podmienkach najvýznamnejší stupeň evaluácie danej VŠ. Preto sme príprave na tento proces venovali maximálnu pozornosť. Vzhľadom na to, že došlo k zmene hodnotiacich formulárov (po obsahovej i formálnej stránke) pre hodnotenie úrovne študijných programov i úrovne vedeckého výskumu, bola to náročná práca a intenzívne sme tento proces naštartovali hneď začiatkom roka 2014. Chcem sa poďakovať vývojovému tímu AiS2, ktorý prednostne vyvinul aplikácie na podporu akreditačného procesu. Bol som s prodekanmi a mnohými garantmi na fakultách vo veľmi intenzívnom kontakte, takže dôverne poznám zázemie našich študijných programov, ktoré ponúkame. Fakulty a Ústav telesnej výchovy a športu odviedli poctivú prácu a teda verím, že požadované práva naozaj získame. Mám informácie aj o našich podkladoch pre ocenenie úrovne vedeckého výskumu v jednotlivých oblastiach výskumu. Myslím, že získanie nami požadovaných práv pre habilitačné či inauguračné konania sú reálne. V akademickej obci neraz počúvam obavy, či je takéto úsilie primerané s ohľadom na prípadnú možnú kategorizáciu VŠ podľa kvality. Už neraz sme sa totiž sklamali. V každom prípade chcem zdôrazniť, že bez ohľadu spoločenský dopad komplexnej akreditácie je nutné vyzdvihnúť užitočnosť tohto procesu v tom, že naozaj prebehli potrebné monitorovacie procesy v súlade s princípmi ESG. Študijné programy sú „ozdravené“, univerzita sa vo vnútri študentom otvorila. To vnímam ako dôležité pozitívum.

Vnútorný systém hodnotenia kvality vzdelávania vo vzťahu k študijným programom, vyučovacím predmetom a dosiahnutým výsledkom musia posúdiť vonkajší experti z iných vysokoškolských, prípadne vedeckovýskumných inštitúcií a zo spoločenskej praxe. Aké výsledky dosahuje UPJŠ v Košiciach? Ste spokojný s hodnoteniami nezávislých agentúr?

Súhlasím s tým, že externé hodnotenie je najobjektívnejšie zrkadlo, ktoré nám dá obraz o tom, či to s uplatňovaním princípov vnútorného systému kvality myslíme vážne. Som rád, že vo vedení univerzity i v kolégiu rektora jednoznačne bola podporená myšlienka aplikovať princípy ESG, ktoré vyhovujú akademickému prostrediu. Moje medzinárodné skúsenosti z oblasti vzdelávania i vedy ma zorientovali v tom, že postavenie slovenských VŠ v medzinárodných rebríčkoch ma neprekvapujú, dokonca vzhľadom na našu úroveň podpory vzdelávania a vedy by malo byť horšie. Len vďaka medzinárodným kontaktom našich osobností sme tam, kde sme. Pokiaľ ide o domáce prostredie, tak síce postavenie našich 5 fakúlt i univerzity ako celku je nespochybniteľné, ale ja osobne odporúčam vidieť naše okolie v medzinárodnom kontexte. Je múdre sa poučiť z indikovaných nedostatkov a neustále mať tie najvyššie ambície v európskom, či svetovom meradle.

Kvalita vzdelávania je predpokladom a zárukou kvalitných absolventov, a teda uplatnenia sa na trhu práce. Ako vnímate prepojenosť univerzitného štúdia s potrebami praxe? Vnímate ho aj ako prejav konkurencieschopnosti univerzity na Slovensku a v zahraničí?

Nie je možné neakceptovať kritické názory firiem i našich študentov, že je potrebné užšie prepojenie vzdelávania s požiadavkami praxe. To isté platí o transfere poznatkov vedy do praxe. Som rád, že na našej univerzite sme s týmto procesom v oblasti vzdelávania i vedy začali. Ako delegát SR v ESFRI fóre (European Strategy Forum for Research infrastructures) vidím, že niet inej cesty a tlak na efektívnosť vzdelávania a vedy je v silných ekonomikách obrovský. Na druhej strane, vždy tu bude priestor pre základný výskum i klasické vzdelávanie. UPJŠ má predpoklady na to, aby vytvorila podmienky pre obe tieto tendencie a následne z toho profitovala. Problematika zamestnanosti absolventov VŠ sa v súčasnosti stáva jednou z prioritne diskutovaných tém vo verejnosti. Pozorne sledujeme údaje, ktoré zverejňuje MŠVVaŠ SR o uplatnení absolventov. UPJŠ nepodceňuje túto problematiku a v poslednom období prijala rad konkrétnych opatrení pre zlepšenie uplatnenia absolventov v praxi.

Pomôcť zlepšiť uplatnenie absolventov UPJŠ pomáha **spolupráca s firmami** a prezentácia tejto spolupráce verejnosti pri vhodných príležitostiach. V tomto roku na dvoch fakultách (FF a PF) projektovou formou podporujeme praxe študentov v podnikoch a firmách.

Za najvýznamnejšie opatrenie však považujeme využitie európskych štrukturálnych fondov na prípravu a realizáciu **certifikovaných interdisciplinárnych kurzov** pre študentov UPJŠ. V akademickom roku 2013/14 sme začali riešiť univerzitný projekt **„Rozvoj inovatívnych foriem vzdelávania a podpora interdisciplinarity na UPJŠ v Košiciach (RIFIV)** s dotáciou cca 1.3 M €. Jedným z hlavných cieľov projektu je vytvoriť podmienky pre lepšie uplatnenie absolventov UPJŠ na trhu práce. Zameranie certifikátov bolo konzultované s odberateľmi našich absolventov. Realizáciu certifikovaných kurzov sme v AR 2014/15 ponúkli vo forme **„Akademického menu“**, ktoré obsahuje 9 certifikátov UPJŠ a 3 medzinárodne uznávané certifikáty. Sme radi, že o certifikované kurzy je veľký záujem zo strany študentov všetkých stupňov a foriem štúdia.

Ďakujeme za rozhovor.

Pýtala sa: **PhDr. Daniela Džuganová**
šéfredaktorka Universitas Šafarikiana
casopis@upjs.sk

Naša univerzita, aj zásluhou Centra celoživotného vzdelávania, patrí v súčasnosti medzi lídrov na Slovensku vo využívaní digitálnych technológií

Antický filozof a matematik Pytagoras považoval číslo 10 za vrchol a dosiahnutie dokonalosti. Číslo 10 totiž vznikne súčtom čísiel 1, 2, 3 a 4, ktorým prisudzoval špecifické vlastnosti -1 považoval za jeden konkrétny bod, 2 za priamku, čo má začiatok a koniec, 3 za plochu, 4 za priestor. 10 vznikne súčtom týchto 4 „magických" čísiel, preto je podľa neho vrcholom dokonalosti. A práve 10. výročie si nedávno pripomenulo Centrum celoživotného vzdelávania Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach. Pri tejto príležitosti redakcia Universitas Šafarikiana oslovila vedúceho CCV doc. RNDr. Dušana Švedu, CSc.

CCV sa za 10 rokov činnosti vypracovalo na špičkové vzdelávacie centrum, ktoré bolo od samého začiatku spojené s projektmi PF UPJŠ, či už z oblasti vzdelávania alebo informačných technológií. Určite to boli roky plné inovatívnych nápadov. Čo Vám osobne i celému pracovnému kolektívu tieto uplynulé roky priniesli? Menili by ste niečo na svojich rozhodnutiach?

CCV vzniklo na báze projektu VECIT (Výskumno-edukačné centrum informačných technológii), ktorý sme riešili spolu s Prírodovedeckou fakultou UK v rokoch 2002 – 2004. Uvedomovali sme si, že na prahu nového milénia je nevyhnutné inovovať a rozvíjať edukačné prostredie smerom k efektívnemu využívaniu digitálnych technológii. Projekt VECIT, a následne vznik CCV, otvorili nové možnosti. Naša univerzita, aj zásluhou CCV, patrí v súčasnosti medzi lídrov na Slovensku vo využívaní digitálnych technológií nielen vo vysokoškolskom vzdelávaní, ale aj v rôznych formách ďalšieho vzdelávania.

Aktivity CCV sa postupne rozšírili do mnohých oblasti - kontinuálne vzdelávanie a atestácie učiteľov ZŠ a SŠ, komerčné vzdelávacie aktivity… (viac na ccv.upjs.sk). Vždy to bolo spojené s kreativitou, otváraním nových, nepoznaných ciest, s rozširovaním kolektívu, so spoznávaním tvorivých ľudí. Myslím si, že sme v prostredí aktivít CCV vytvorili priestor, v ktorom sa podarilo zosúladiť vlastné predstavy a ambície členov kolektívu s pracovnými úlohami a orientáciou na kvalitné a merateľné výstupy našej činnosti. Z tohto pohľadu by som na rozhodnutiach nič zásadné nemenil.

Našim študentom, učiteľom, ale aj zamestnancom a verejnosti je CCV známe zaujímavými projektmi. Z toho veľkého množstva projektov, ktoré Vám prešli rukami, ktorý hodnotíme známkou A? Našiel sa za tie roky aj taký, na ktorý nerád spomínate?

Z môjho pohľadu neexistuje projekt, ktorý by bol v zásade nevydarený. Za najúspešnejšie považujem národné projekty (známe pod skratkou DVUI a MVP), na ktorých sme participovali pri realizácii vzdelávacích aktivít, aktuálne univerzitné vzdelávacie projekty (IRES a RIFIV), vzdelávanie zamestnancov štátnej správy a samosprávy na základe zmluvy s Ministerstvom financií SR (od roku 2004 viac ako 29 tisíc frekventantov).

Dnes sú podobné centrá súčasťou vysokých škôl či univerzít, a to v rôznych organizačných štruktúrach. Ako vnímate ich existenciu pre rozvoj samotných univerzít?

Slovensko výrazne zaostáva v celoživotnom vzdelávaní v rámci OECD (do ďalšieho vzdelávania je zapojených len cca 3 % populácie, štandard je viac ako 10 %). Pre univerzity je tento vzdelávací priestor otvorený a aj pre nás prináša nové možnosti. Myslím si, že je potrebné proces neustálej inovácie vysokoškolského štúdia silnejšie viazať na potreby praxe a okrem zmeny študijných programov cielene vytvárať a ponúkať vzdelávacie programy aj pre odbornú prax, pre našich absolventov a širokú verejnosť. V tomto kontexte je potrebné postavenie centier posilňovať.

Ďakujeme za rozhovor.

Pýtala sa: **PhDr. Daniela Džuganová**
šéfredaktorka Universitas Šafarikiana
casopis@upjs.sk

UPJŠ privítala účastníkov medzinárodnej konferencie UNINFOS 2014

V dňoch 27. – 29. októbra 2014 sa na pôde našej univerzity uskutočnila konferencia o univerzitných informačných systémoch UNINFOS 2014. Jubilejný 20. ročník konferencie organizovala naša univerzita v spolupráci so združením EUNIS Slovensko, ktorého poslaním je vytvárať pre slovenské vysoké školy platformu podporujúcu ich spoluprácu s cieľom navzájom si pomáhať pri vývoji kvalitných informačných systémov a riešení ďalších problémov v oblasti používania informačných technológií. Konferencie sa zúčastnili zástupcovia slovenských a českých univerzít, ako aj predstavitelia komerčných spoločností spolupracujúcich s univerzitami.

Program konferencie bol rozčlenený na štyri tematické okruhy: Informačné a komunikačné technológie (IKT) na vysokých školách, Skúsenosti z používania IS na vysokých školách, E-learning a IKT podpora vzdelávania a Microsoft v akademickom prostredí. „Príspevky zástupcov univerzít reagovali na aktuálne témy, ktoré v tomto roku dominovali v akademickom prostredí. Konferencia bola pre všetkých účastníkov výbornou platformou na výmenu skúseností vo vývoji, inováciách a prevádzkovaní informačných systémov, ktoré na našich univerzitách využívame. Úspešné projekty realizované v univerzitnom prostredí prezentovali na konferencii aj viaceré firmy. V bloku spoločnosti Microsoft napríklad zástupcovia našej univerzity hovorili o skúsenostiach s nasadením O365 v akademickom prostredí," skonštatoval predseda organizačného výboru konferencie Ing. Jozef Jantošovič, riaditeľ CIaKT UPJŠ v Košiciach.

Mgr. Jana Oleničová
vedúca Úseku
pre propagáciu a marketing UPJŠ
v Košiciach
jana.olenicova@upjs.sk

UPJŠ opäť medzi ocenenými regionálnou samosprávou

Košický samosprávny kraj udelil 24. októbra 2014 ocenenia 17 jednotlivcom a 5 kolektívom. V Štátnom divadle svoje miesta zaujali aj osobnosti z našej univerzity, ktorým boli udelené najvyššie ocenenia regionálnej samosprávy.

Cenu KSK získal kolektív Botanickej záhrady za vynikajúce výsledky transferu zhromaždených poznatkov z ríše rastlín medzi širokou verejnosťou s cieľom upevňovania trvalej udržateľnosti priaznivého životného prostredia. Ocenenie prevzal riaditeľ BZ doc. RNDr. Sergej Mochnacký, CSc.

Cenu predsedu KSK získal prof. JUDr. Igor Palúš, CSc. za rozvoj verejnej politiky v pedagogickej a vedeckej činnosti, za rozvoj spolupráce s vysokými školami zameriavajúcimi sa na oblasť verejnej správy so Združením miest a obcí Slovenska a Košickým samosprávnym krajom, za mimoriadne zásluhy v medzinárodnej oblasti a za dlhoročnú vzdelávaciu činnosť v rámci spolupráce Fakulty verejnej správy UPJŠ a KSK.

Plaketu predsedu KSK získal prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc. za zásluhy pri vzniku Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, za úspešný podiel v získavaní grantových prostriedkov na budovanie a modernizáciu infraštruktúry fakulty, za významný podiel na organizácii významných kultúrnych a vedeckých podujatí na území Košického samosprávneho kraja, ktoré sú zamerané najmä na literárnu tvorbu vysokoškolákov.

Plaketu predsedu KSK získal prof. MUDr. Jozef Kafka, DrSc. za celoživotné pôsobenie v zdravotníctve, za výborné výsledky v pedagogickej činnosti na lekárskej, právnickej i teologickej fakulte a za rozvoj psychiatrie v meste Košice a v Košickom samosprávnom kraji (pri príležitosti životného jubilea - 80 rokov).

Mgr. Adriana Sabolová
kancelárka UPJŠ v Košiciach
adriana.sabolova@upjs.sk

Rektor prevzal pamätnú medailu k 60. výročiu založenia Európskej organizácie pre jadrový výskum CERN v Ženeve

Rektor UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc. prevzal 31. októbra 2014 z rúk doc. RNDr. Jozefa Urbána, CSc., člena Výboru pre spoluprácu Slovenskej republiky s CERN-om pri Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, zlatú pamätnú medailu pripomínajúcu 60. výročie založenia Európskej organizácie pre jadrový výskum CERN v Ženeve.

Táto medaila pripomína 60 rokov existencie Európskej organizácie pre jadrový výskum, známej pod skratkou CERN a bola udelená jej vrcholovému manažmentu, rade CERN-u a predstaviteľom jednotlivých členských štátov. UPJŠ a pracovníci Ústavu fyzikálnych vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach tak boli symbolicky ocenení za dlhodobú aktívnu účasť na najnáročnejších vedeckých výskumoch, vrátane experimentov na veľkom hadrónovom urýchľovači častíc.

Mgr. Jana Oleničová
vedúca Úseku pre propagáciu
a marketing UPJŠ v Košiciach
jana.olenicova@upjs.sk

UPJŠ na veľtrhoch vzdelávania

V dňoch 7. – 9. októbra 2014 sa UPJŠ v Košiciach univerzita zúčastnila najväčšieho medzinárodného veľtrhu štúdia a kariéry na Slovensku AKADÉMIA & VAPAC. V priestoroch bratislavskej AEGON arény sa prezentovalo 225 vystavovateľov spomedzi slovenských a zahraničných univerzít, vysokých škôl, inštitúcií disponujúcich informáciami o podmienkach ďalšieho vzdelávania, jazykovom vzdelávaní, štipendiách, grantoch a o potrebe zamestnaneckých pozícií v jednotlivých regiónoch Slovenska a v zahraničí. O možnostiach štúdia na našej univerzite informovali v univerzitnom stánku študentov, výchovných poradcov, pedagógov a ostatných návštevníkov veľtrhu Mgr. Jana Oleničová, vedúca ÚPaM, študentky 5. ročníka Lekárskej fakulty Viera Jánošová a Jana Jančíková a študent 3. ročníka Fakulty verejnej správy Filip Ondrej. Tí poskytli záujemcom o štúdium na našej univerzite nielen všeobecné informácie, ale podelili sa aj o svoje skúsenosti so štúdiom a životom na UPJŠ.

Koniec novembra sa už tradične niesol v znamení účasti UPJŠ na domácom veľtrhu PRO EDUCO & PRO JOB. Na 8. ročníku veľtrhu, ktorý sa v dňoch 25. – 27. novembra 2014 uskutočnil v Spoločenskom pavilóne v Košiciach, predstavili možnosti vzdelávania na UPJŠ zástupcovia ÚPaM, jednotlivých fakúlt a naši študenti. V prezentačnom stánku UPJŠ informovali záujemcov z radov stredoškolákov o študijných programoch a možnostiach štúdia na UPJŠ v Košiciach.

Mgr. Jana Oleničová
vedúca Úseku pre propagáciu
a marketing UPJŠ v Košiciach
jana.olenicova@upjs.sk

Deň otvorených dverí pre študentov stredných škôl

Desiateho októbra sa uskutočnil Deň otvorených dverí na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach organizovaný v spolupráci s Odborom školstva Košického samosprávneho kraja, ktorého sa mohli zúčastniť študenti stredných škôl, ich rodičia, pedagógovia, ale i všetci priaznivci UPJŠ v Košiciach. Podujatie začalo predpoludním v budove Sokrates v areáli na Moyzesovej 9 oficiálnym otvorením za účasti zástupcov vedenia UPJŠ v Košiciach. Návštevníkov privítal prorektor pre vysokoškolské vzdelávanie a informačné technológie prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc.

„Deň otvorených dverí sme v minulosti organizovali iba na jednotlivých fakultách UPJŠ, avšak vlani sme po prvý krát pripravili aj prezentáciu celej univerzity a všetkých jej fakúlt a ÚTVŠ na jednom mieste, čo sa nám veľmi osvedčilo. Preto sme tento rok prichystali ešte viac propagačných materiálov a aktivít približujúcich štúdium na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a jej pracoviskách, ktoré mohli uchádzači získať na jednom mieste, teda v budove Sokrates. Študenti, ktorí ešte váhajú, akým smerom sa v ďalšom štúdiu uberať, tak mohli získať oveľa viac informácií a následne si zvoliť program na niektorej našej fakulte,“ hovorí prorektor UPJŠ v Košiciach prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc.

Všetky fakulty UPJŠ - Lekárska, Prírodovedecká, Právnická, Fakulta verejnej správy, Filozofická fakulty - a tiež Ústav telesnej výchovy a športu, mali pre návštevníkov pripravenú prezentáciu, v ktorej záujemcom o štúdium priblížili svoje prostredie a akreditované študijné programy. Informácie mohli študenti získať aj v informačných stánkoch fakúlt, ktorých pracovníci boli pripravení odpovedať na rozličné otázky a poskytnúť potrebné údaje, takže sa jednoducho dozvedeli všetky dôležité informácie, napríklad o podmienkach prijímacieho konania a termínoch podávania prihlášok, ale aj iné okolnosti štúdia. Okrem toho si mohli v prednáškových priestoroch osobne pohovoriť o rôznych témach, ktoré ich zaujímali, so zástupcami jednotlivých fakúlt. Svoju činnosť im prezentovali aj pracovníci Univerzitnej knižnice, ktorá ponúka svoje služby všetkým študentom a zamestnancom UPJŠ s cieľom podporovať výučbu, pedagogický a vedecko-výskumný proces na univerzite.

„Súčasťou podujatia bolo aj predstavenie tohtoročnej novinky, ktorou je ponuka interdisciplinárnych vzdelávacích blokov ‚Menu akademického roka‘. Ide o ponuku 12 certifikovaných interdisciplinárnych blokov, ktorých cieľom je otvoriť študentovi univerzitu a môcť mu štúdium doplniť si o certifikovaný kurz na inej fakulte, ktorý uľahčí jeho uplatnenie v praxi,“ konštatuje prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc.

O oživenie programu sa postarali členovia univerzitného študentského rozhlasu „ŠtuRKo“, ktorí pred budovou Sokrates zabezpečili reprodukovanú hudbu a hovorené slovo a deň sprijemnila všetkým aj čapovaná Kofola. Neskôr mohli stredoškoláci navštíviť niektorú z fakúlt, kde sa o nej dozvedeli niečo viac a mali možnosť pozrieť si aj niektoré pracoviská ústavov, kliník a katedier, vrátane učební a laboratórií, a živo diskutovať s pedagógmi a študentmi.

„Boli sme milo prekvapení veľkou účasťou študentov na podujatí v areáli Filozofickej fakulty na Moyzesovej 9 i na všetkých fakultách. Účasť asi tisícky stredoškolákov nás motivuje zorganizovať v budúcnosti i ďalšie ročníky a sme zvedaví na spätnú väzbu zo strany účastníkov. Chcem sa zároveň touto cestou poďakovať odboru školstva Košického samosprávneho kraja za pomoc pri propagácii tohto podujatia,“ dodáva prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc.

RNDr. Jaroslava Oravcová
PR manažérka LF UPJŠ v Košiciach
jaroslava.oravcova@upjs.sk

Prednáška o možnostiach štúdia v Austrálii

Premýšľali ste o štúdiu v zahraničí? O tom, že Austrália stojí za úvahu ako študijná destinácia nás prišiel presvedčiť riaditeľ pražskej pobočky Australian Trade Commission pán Petr Vodvařka. Zaujímavou formou predstavil Austráliu ako zem, ktorá ponúka študentom vynikajúce študijné a pobytové príležitosti, informoval o podmienkach štúdia, výhodách, či možných bariérach. Súčasťou diskusie boli aj odpovede na otázky ohľadom podmienok potenciálnej bilaterálnej spolupráce. Devätnásty november sa tak stal príjemným popoludním pre viacerých študentov a zamestnancov našej univerzity.

Rokovali sme o možnostiach spolupráce s univerzitami na Ukrajine

Doc. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD., prorektorka pre zahraničné vzťahy a prof. RNDr. Juraj Černák, CSc., prorektor pre vedu a výskum prijali dňa 10. novembra 2014 na pôde rektorátu ukrajinských odborných pracovníkov pre školstvo p. Vladimíra Maruščenka - tajomníka medzinárodnej skupiny Ukrajina-Slovensko, p. Sergeja Parchomenka - radcu ministra vedy a školstva Ukrajiny, p. Michaila Kolibabčuka - vedúceho Ukrajinsko-slovenského centra partnerstva, p. Eduarda Bulynu - zástupcu Ukrajinsko-slovenského centra partnerstva na Slovensku. Na rokovaní diskutovali nielen o existujúcej spolupráci s ukrajinskými inštitúciami, ale aj o podmienkach budúcej spolupráce UPJŠ s univerzitami na Ukrajine a o možnostiach štúdia ukrajinských študentov na UPJŠ v Košiciach.

Ocenenie vynikajúcich študentov

V rámci Dňa boja za slobodu a demokraciu sa dňa 18. novembra 2014 v priestoroch KAM klubu na Medickej ulici v Košiciach uskutočnilo podujatie, na ktoré boli pozvaní študenti našej alma mater, aby tak z rúk rektora prevzali ocenenia za reprezentáciu univerzity a za vynikajúce študijné výsledky počas celej doby štúdia. Výročné ceny rektora sú každoročne udeľované v súlade so Štatútom UPJŠ a Štipendijným poriadkom UPJŠ. Stretnutie 16 študentov sa počas slávnostného obeda nieslo v príjemnej atmosfére s prelínajúcou sa anglickou konverzáciou, nakoľko jednou z pozvaných ocenených bola aj zahraničná študentka z Lekárskej fakulty. Rektor UPJŠ prof. MUDr. L. Mirossay, DrSc. a prorektor pre vysokoškolské vzdelávanie a informačné technológie UPJŠ prof. RNDr. P. Sovák, CSc. zaželali prítomným veľa ďalších úspechov na ich ceste k dosiahnutiu vysnívaných životných cieľov.

Klub profesorov UPJŠ

Naša univerzita najmenej dva krát do roka organizuje na pôde rektorátu verejné zasadnutie Klubu profesorov. Pre rôznorodosť vybraných tém sa toto podujatie stalo obľúbeným pre všetkých členov akademickej obce. Novembrové stretnutie v Historickej aule sa uskutočnilo v rámci Týždňa vedy a techniky a pozvanie naň ako prednášajúci hosť prijal prednosta IV. internej kliniky Lekárskej fakulty UPJŠ pán prof. MUDr. Ivan Tkáč, PhD. Téma o retrospektívach a perspektívach personalizovanej liečby cukrovky podnietila prítomných účastníkov k širokospektrálnej diskusii. V rámci zasadnutia odovzdal rektor UPJŠ prof. MUDr. L. Mirossay, DrSc. profesorovi Tkáčovi Cenu rektora za vedecký prínos v oblasti diabetológie a za významnú publikačnú činnosť.

ÚTVaŠ bodoval vo vedomostnej súťaži o olympizme pre vysoké školy

V dňoch 20. a 21. 11. 2014 zorganizoval Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach v spolupráci komisiou výchovy a vzdelávania Slovenskej olympijskej akadémie a Slovenským olympijským výborom vedomostnú súťaž o olympizme pre vysoké školy. Osem družstiev z rôznych fakúlt slovenských vysokých škôl si zmeralo sily v teoretických a praktických disciplínach. Družstvo ÚTVŠ reprezentujúce našu univerzitu v zložení Tomáš Pristács, Tomáš Ščavnický a Ľubomír Havran, obsadilo vynikajúcu druhú priečku. Srdečne blahoželáme!

Stranu pripravila:
Mgr. Adriana Sabolová
kancelárka UPJŠ v Košiciach
adriana.sabolova@upjs.sk

Mgr. Jana Oleničová
vedúca Úseku pre propagáciu a marketing
UPJŠ v Košiciach
jana.olenicova@upjs.sk

Služby Univerzitného poradenského centra UPJŠ

Prvý rok činnosti má za sebou Univerzitné poradenské centrum UPJŠ v Košiciach (UNIPOC), ktoré ponúka poradenské služby pre všetkých študentov UPJŠ, vrátane študentov so špeciálnymi edukačnými potrebami. Univerzita zriadila toto špecializované pracovisko s celouniverzitnou pôsobnosťou pre poskytovanie poradenstva svojim študentom v októbri 2013 v súlade s § 21 ods.1 písm. b) zákona č.131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. UNIPOC poskytuje študentom pomoc prostredníctvom poverených zamestnancov – špecialistov z odborných katedier a ústavov fakúlt alebo rektorátnych pracovísk. Pracovníci centra pomáhajú študentom so zorientovaním sa v rôznych problematikách a s riešením ich problémov, či prekonávaním rôznych ťažkostí, s ktorými sa stretávajú v osobnom živote alebo pri svojom štúdiu.

Konzultácia môže obsahovať rôzne typy poradenstva pre všetkých študentov a to **psychologické poradenstvo** s hlavným zameraním na riešenie osobných problémov, **sociálne poradenstvo** s hlavným zameraním na riešenie problémov v oblasti orientácie v sociálnom podpornom systéme a problémov sociálnej adaptácie mladých ľudí a **právne poradenstvo** so zameraním na riešenie uplatňovania práv s návrhom na možnosti riešenia právnych problémov. Úsek starostlivosti o študentov so špeciálnymi edukačnými potrebami zabezpečuje samostatne navyše **psychoedukačné poradenstvo** pre študentov aj uchádzačov o štúdium prostredníctvom koordinátorov pre túto oblasť na jednotlivých fakultách a tiež **IT poradenstvo** a **knižničné poradenstvo**.

„V súčasnosti je do činnosti UNIPOC začlenených 8 odborníkov z jednotlivých fakúlt Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a štyria koordinátori pre jednotlivé fakulty. Centrum spadá pod referát vysokoškolského vzdelávania a IT technológií UPJŠ a jeho činnosť koordinuje riaditeľka,“ hovorí prorektor pre vysokoškolské vzdelávanie a informačné technológie prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc., podľa ktorého za prvý rok činnosti UNIPOC vyhľadalo jeho pomoc už viacero študentov zo všetkých fakúlt.

„Sme radi, že môžeme touto formou využiť odborný potenciál univerzity a tak prostredníctvom špecialistov pomôcť našim študentom zvládnuť krízové situácie. Zriadením UNIPOC naše aktivity určite neskončia, podľa potreby chceme vytvárať pre poradenstvo primerané podmienky, ktorých potrebu ukáže blízka budúcnosť,“ poznamenáva prorektor.

V súčasnosti študuje na UPJŠ v Košiciach 16 študentov so špecifickými edukačnými potrebami, z nich polovica na Filozofickej fakulte. Ide hlavne o študentov so zrakovým oslabením, nedoslýchavosťou a rôznymi motorickými problémami.

„Podľa závažnosti postihnutia sú pre takýchto uchádzačov upravené prijímacie pohovory a to poskytnutím upraveného textu s otázkami, ktoré má väčšie písmo a riadkovanie, eventuálne môžu mať predĺžený čas na vypracovanie odpovede až o 100 percent. Podobné úpravy potom platia pre študentov aj počas štúdia pri vypracovaní písomných testov,“ vysvetľuje prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc.

Vysokoškoláci sú citlivou skupinou

Predchodcom UNIPOC bola psychologická poradňa pre študentov, ktorú zabezpečovala Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia. Cieľom vzniku Univerzitného poradenského centra ako špecializovaného pracoviska je poskytovať oveľa širšie spektrum pomoci študentom, a to nielen v prípade, keď sami vyhľadajú niektorého z poradcov.

„Aktívne tiež organizujeme podujatia, na ktorých získajú študenti potrebné informácie. Pripravili sme už napríklad viacero prednášok s psychologickou tematikou – posledná bola venovaná ľudskej sexualite. Podporujeme aj študentské aktivity a ako konzultanti sa na požiadanie zúčastňujeme študentských podujatí. Do budúcna pripravujeme odborné workshopy zamerané na rozvoj osobnostného rastu študentov a zvládanie záťažových situácií a riešenia konfliktov,“ konštatuje riaditeľka UNIPOC PhDr. Milana Kovaničová, CSc.

Záber zo študentského podujatia – v PhDr. Milana Kovaničová, CSc. na snímke v strede

„Predovšetkým sme riešili prípady neistoty pri štúdiu, zvlášť u študentov po nejakom zlyhaní v minulosti, napríklad po opakovaní ročníka pociťujú pri náročných skúškach oveľa väčšiu neistotu ako ich spolužiaci. Pomáhali sme však aj mladým ľuďom s poruchami učenia, ako sú dyslexia alebo dysgrafia, či študentovi so sociálnou fóbiou, ktorý mal strach z vystupovania pri seminárnych prácach. Problémom sú neraz aj nenaplnené očakávania rodičov a prehnané nároky kladené na študentov z ich strany. Tiež k nám prichádzajú študenti, ktorí nedokážu sami zvládnuť partnerské problémy,“ približuje PhDr. Milana Kovaničová, CSc.

Podľa riaditeľky UNIPOC sú vysokoškoláci citlivou skupinou kvôli zmene sociálneho zázemia a identifikačných zdrojov. ***„Mladý človek sa odrazu dostane do celkom neznámej skupiny ľudí a pohyb v novom kolektíve ho výrazne ovplyvňuje – môže ho povzbudiť, alebo naopak zosilniť jeho pocity neistoty alebo menejcennosti. Neraz u neho dochádza k zmene správania, rizikové sú predovšetkým prvé dva ročníky štúdia, pričom svoje urobí aj iný systém štúdia a jeho náročnosť. Veľmi dôležitá je nielen osobnosť študenta, ale aj pomoc či postoj jeho rodiny. Ale nie každý sa na ňu môže spoľahnúť a človek si napriek tomu musí nájsť svoju cestu, k čomu mu môže dopomôcť aj Univerzitné poradenské centrum,“*** zdôrazňuje riaditeľka.

UNIPOC má v súčasnosti 12 pracovníkov, z ktorých šiesti sú k dispozícii pre študentov so špecifickými potrebami a ďalší šiesti poskytujú poradenstvo pre všetkých študentov UPJŠ. Z toho sú štyria psychológovia, jedna právnička a jeden pracovník so zameraním na sociálne poradenstvo. Zatiaľ všetci pôsobia na svojich pracoviskách, avšak pre psychologické, sociálne a právne poradenstvo sa už pripravujú samostatné priestory v areáli Filozofickej fakulty na Moyzesovej 9, kde budú mať pracovníci vyhradený čas na konzultačné hodiny.

„Pripravený je aj projekt dištančného poradenstva, teda riešenia problémov mailovou cestou cez samostatnú mailovú adresu eporadna@upjs.sk . Takýto spôsob umožní vyriešiť problém študentov, alebo ich usmerniť na ďalšie riešenie pri plnom zachovaní ich anonymity,“ dodáva PhDr. Milana Kovaničová, CSc.

Kontakt:
PhDr. Milana Kovaničová, CSc.,
riaditeľka UNIPOC
tel: 055/ 234 3391
unipoc@upjs.sk
http://www.upjs.sk/studenti/info-pre-studentov-so-specifickymi-potrebami

RNDr. Jaroslava Oravcová
PR manažérka LF UPJŠ v Košiciach
jaroslava.oravcova@upjs.sk

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach má nového dekana

Rektor UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc. vo štvrtok 13. novembra 2014 vymenoval prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD. do funkcie dekana Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach na základe výsledkov volieb Akademického senátu LF UPJŠ v Košiciach zo dňa 16.10.2014. Menovací dekrét na štvorročné funkčné obdobie odovzdal rektor prof. Pellovi na pôde dekanátu Lekárskej fakulty za prítomnosti členov vedenia fakulty. Pri tejto príležitosti mu zaželal mu veľa zdravia, pracovných úspechov a dobrých rozhodnutí pri vedení fakulty. Odovzdávania sa zúčastnil aj prorektor pre vysokoškolské vzdelávanie a informačné technológie prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc., ktorý novovymenovanému dekanovi takisto zagratuloval.

Za najväčšiu prioritu v najbližšom období považuje dekan prof. MUDr. Daniel Pella, PhD. návštevu akreditačnej komisie na LF UPJŠ, ktorá navštívi fakultu začiatkom decembra. ***„Verím, že v komplexnej akreditácii v tomto roku obhájime zaradenie do kategórie ‚A‘, ktorá predstavuje špičkovú medzinárodnú kvalitu,“*** konštatoval. Lekársku fakultu UPJŠ v Košiciach hodnotí ako kvalitnú a úspešnú inštitúciu, pričom za jednu zo svojich kľúčových úloh považuje nielen zlepšenie jej obrazu smerom navonok, ale tiež vyriešenie interných problémov, ktoré často pramenili z nedostatočnej komunikácie medzi zamestnancami.

RNDr. Jaroslava Oravcová, PR manažérka LF UPJŠ v Košiciach
jaroslava.oravcova@upjs.sk
Foto: **Žofia Hnátová**, LF UPJŠ

Doc. MUDr. Ladislav Bárdoš, CSc. - *100. výročie narodenia*

Doc. MUDr. Ladislav Bárdoš, CSc., bol najstarším žiakom košickej chirurgickej školy profesora Kňazovického. Narodil sa 15. 6. 1914 v Podbieli, na Orave. Štúdium medicíny absolvoval na Lekárskej fakulte v Bratislave. Po promócii pracoval na chirurgickom oddelení Štátnej nemocnice v Martine a ako mladý chirurg sa aktívne zapojil do SNP a vo vojnových podmienkach do ošetrovania a chirurgického liečenia domácich a zahraničných – hlavne francúzskych účastníkov SNP. V roku 1946 prichádza do Košíc na chirurgické oddelenie Štátnej nemocnice ako sekundárny lekár. 1. mája 1954 prechádza do služieb LF ako odborný asistent. 1. januára 1957 bol menovaný za docenta v odbore chirurgia. Lekárskej fakulte UPJŠ a jej chirurgickej klinike zostal verný až do odchodu do dôchodku 1. 10. 1980 – spolu viac ako 34 rokov. Zomrel vo veku 81 rokov 29. 9. 1995.

Doc. Bárdoš bol priekopníkom pri vzniku a formovaní moderného fyziologického a patofyziologického pohľadu chirurgia na chirurgické ochorenia, operačný výkon i pooperačnú starostlivosť v podmienkach košickej chirurgickej školy. Významnou mierou sa zaslúžil o rozvoj hrudnej chirurgie a chirurgie pažeráka na chirurgickej klinike a LF UPJŠ v Košiciach. Jeho monografia „ Chirurgia náhlych príhod hrudníkových“ výrazne zviditeľnila košickú chirurgickú kliniku a LF UPJŠ, ale i slovenskú hrudnú chirurgiu v rámci bývalej federácie i v zahraničí. Jeho teoretický, ale hlavne praktický záujem a diagnosticko liečebná činnosť v oblasti úrazovej chirurgie, detskej chirurgie, ale hlavne septickej chirurgie a kolorektálnej chirurgie významnou mierou prispeli k rozvoju týchto oblastí chirurgie v rámci košickej chirurgickej kliniky. Doc. Bárdoš bol výborným vysokoškolským učiteľom. Počas svojho pôsobenia na LF UPJŠ sa aktívne zúčastňoval praktickej i teoretickej výuky chirurgie všetkých študentov LF a obzvlášť stomatologickej vetve. Veľkou mierou bol zapojený aj do postgraduálnej výchovy chirurgov. O jeho vedecko-výskumnej aktivite svedčí obhajoba kandidátskej dizertačnej práce na tému: „ Náš chirurgický prístup k hrudnému ezofágu, jeho zdôvodnenie a zhodnotenie v klinickej praxi“ v roku 1963 ako aj 159 prednášok na odborných a vedeckých podujatiach doma i v zahraničí a publikovanie 38 pôvodných vedeckých prác a jednej monografie. Navrhol a v spolupráci skonštruoval aparatúru pre odsávanie hrudníkovej dutiny pri PNO a hnisavých ochoreniach hrudníkovej dutiny, ktorá bola v Československu patentovaná. V roku 1972 mu bola udelená Kostlivého cena, bol nositeľom pamätnej medaily SNP. Doc. Bárdoš bol vyhľadávaným lekárom a chirurgom a mnoho chorých v dobrom s úctou na neho spomína za navrátenie zdravia. Ako lekár a vysokoškolský učiteľ vždy pracoval v záujme svojich chorých a študentov a vždy na úrovni najnovších medicínskych a chirurgických poznatkov doby, v ktorej pracoval.

prof. MUDr. Július Vajó, DrSc.
Profesor emeritus, LF UPJŠ Košice
vajojuli@lf.upjs.sk

Medici darovali krv

Trinásť a pol litra krvi tej najcennejšej tekutiny darovali 28. októbra 2014 študenti Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach na pracovisku Národnej transfúznej služby SR v Košiciach v rámci kampane Študentská kvapka krvi. Na darovanie krvi vyzval Spolok medikov mesta Košice študentov vzhľadom na jej nedostatok. Odber sa realizoval v čase od ôsmej do pätnástej hodiny a záujemcom študenti poskytli v miestnosti spolku medikov pitný režim a odprevadili ich na odber. O darovanie krvi prejavilo záujem 35 medikov a rovných tridsať z nich mohlo po povinných vyšetreniach nakoniec krv aj reálne darovať. Jeden z darcov daroval aj krvné doštičky.

Lekárska fakulta UPJŠ organizovala stretnutie predstaviteľov lekárskych fakúlt Slovenskej a Českej republiky

Stretnutie predstaviteľov lekárskych fakúlt Českej republiky a Slovenskej republiky, na ktorom sa zúčastnili zástupcovia dvanástich lekárskych fakúlt, zorganizovala v dňoch 3.-4. októbra 2014 na Štrbskom Plese Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach. Súčasťou programu bolo slávnostné otvorenie a spoločné plenárne zasadnutie v kongresovej sále hotela Patria, po ktorom nasledovali rokovania dekanov, prodekanov pre jednotlivé úseky, tajomníkov, zástupcov akademických senátov a študentov v sekciách venované konkrétnym témam. Ako konštatoval prof. Daniel Pella, PhD., poverený výkonom funkcie dekana Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach, na rokovaní bolo otvorených viacero pálčivých problémov českých a slovenských lekárskych fakúlt, medzi ktoré patrí okrem iného príprava zákona o univerzitných nemocniciach v ČR a SR, determinovanie pozície prednostov, otázka paralelného špecializačného štúdia doktorandov, či potreba zjednotenia pravidiel hospodárenia a zvýšenie vzájomnej informovanosti o využívaní finančných prostriedkov získaných za spoločnú vedecko-výskumnú činnosť s univerzitnými, resp. fakultnými nemocnicami.

Slávnostné otvorenie podujatia – predstavenie LF UPJŠ v Košiciach

2. Hromadná fotografia všetkých účastníkov stretnutia

Perfektnú organizačnú prípravu i obsahovú stránku stretnutia predstaviteľov lekárskych fakúlt Českej republiky a Slovenskej republiky na Štrbskom plese zorganizovaného LF UPJŠ v Košiciach vyzdvihol v závere podujatia na plenárnom rokovaní dekan Lékařské fakulty v Hradci Králové prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc. Vo svojom vystúpení tiež vyjadril presvedčenie, že je potrebné dlhoročnú tradíciu stretávania sa predstaviteľov lekárskych fakúlt ČR a SR ďalej rozvíjať, pretože v rokovaniach v sekciách sa predstavitelia fakúlt dozvedia mnoho podnetných informácií a oboznámia sa vzájomneo možnostiach riešenia svojich problémov.

Foto: **Žofia Hnátová**

Pietna spomienka na zosnulých darcov tiel

Položením venca a zapálením sviečok si vo štvrtok 30. októbra 2014 predčasne pripomenuli pamiatku zosnulých študenti Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach na Ústave anatómie. Pietny akt sa uskutočnil pred pamätnou tabuľou inštalovanou na počesť darcov tiel pre tento ústav. Ide o mosadznú plastiku v tvare krídel a motto *„Vzlietli ste, aby ste sa vrátili v našich vedomostiach“*, čo sú slová vystihujúce myšlienku darcovstva tela pre študijné účely.

„Spoznávať detailne anatómiu ľudského tela umožňujú študentom mediciny telá nebohých, ktorí ešte za života súhlasili s tým, že poskytnú po smrti svoju telesnú schránku na študijné a vedecké účely. Nazývame ich kadávery a správame sa k nim so všetkou úctou. Nikdy nezabúdame, že za každým telom sa ukrýva jeden ľudský život. Darovanie tela si na našom ústave vážime ako veľmi šľachetný čin a po celé roky si ‚na dušičky‘ s vďakou pripomíname pamiatku našich zosnulých,“ konštatovala prednostka Ústavu anatómie Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Darina Kluchová, PhD., ktorú teší, že sa podarilo naplniť myšlienku vytvorenia pekného pamätníka pre týchto ľudí na chodbe ústavu.

Zapálenie sviečok pri pamätnej tabuli darcom tiel na Ústave anatómie LF UPJŠ

Mosadzná plastika bola osadená vlani v decembri a vďaka nej môžu byť akty pietnej spomienky dôstojnejšie. Keďže téma darcovstva tiel je u nás zatiaľ na okraji záujmu a pre bežných ľudí je takéto rozhodnutie málo pochopiteľné, o to väčšia vďaka patrí tým, ktorí tak urobili a sú užitoční aj po smrti. Pre výučbu študentov a pre výskum v medicíne sú kadávery neoceniteľné.

Foto: **Iveta Žihalová**

Ústav verejného zdravotníctva LF UPJŠ navštívil profesor Richard Osborne

Ústav verejného zdravotníctva Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach navštívil v dňoch 13. a 14. novembra 2014 popredný odborník v oblasti výskumu zdravotnej gramotnosti a chronických ochorení vo verejnom zdravotníctve prof. Richard Osborne, PhD. z School of Health and Social Development Deakin University v austrálskom Melbourne. Cieľom jeho návštevy bolo stretnutie s kolegami z Oddelenia psychológie zdravia ÚVZ a prediskutovanie možnej spolupráce na skúmaní zdravotnej gramotnosti a jej praktického využitia pri analýze potrieb a pri plánovaní rôznych intervencií na zlepšenie zdravotného stavu populácie.

„Prístup k zdravotnej gramotnosti vypracovaný prof. Osbornom a jeho tímom má v súčasnosti široké praktické využitie a o tento koncept sa zaujíma aj WHO, ktorá ho plánuje aplikovať globálne pri boji s nerovnosťami v zdraví. Praktickým výsledkom jeho návštevy je uvedenie nášho ústavu do siete inštitúcií, ktoré budú pracovať na rozvoji lokálnych mechanizmov aplikácie koncepcie zdravotnej gramotnosti naprieč Európou,“ hovorí výskumný pracovník Mgr. Peter Kolarčik, PhD., podľa ktorého prof. Osborne špeciálne vyzdvihol prácu tímu Oddelenia psychológie zdravia ÚVZ LF UPJŠ týkajúcu sa výskumu zdravia a nerovností v zdraví u Rómskej populácie a výsledky, ktoré sa jeho pracovníkom podarilo dosiahnuť. Odborník svojou návštevou podčiarkol prínos Lekárskej fakulty pre výskum v tejto oblasti - jej Ústav verejného zdravotníctva sa radí medzi niekoľko popredných pracovísk, ktoré sa venujú tejto aktuálnej problematike na svetovej úrovni.

Stranu pripravila:
RNDr. Jaroslava Oravcová
PR manažérka LF UPJŠ v Košiciach
jaroslava.oravcova@upjs.sk

Prof. MUDr. Viliam Ganz, PhD, F.A.C.C.

(*7. januára 1919 – †10. novembra 2009)

Vilian Ganz sa narodil 7. januára 1919 v Košiciach a zomrel 10. novembra 2009 v Los Angeles, USA. Pri príležitosti 5. výročia jeho smrti bola odhalená pamätná tabuľa na jeho počesť, umiestnená na budove Premonštráckeho gymnázia, Kováčska 28 v Košiciach, na ktorom študoval v školskom roku 1929/1930 až do roku 1936/1937. Na tejto slávnosti prehovorili primátor mesta Košice MUDr. Richard Raši, PhD, MPH, Otec Konštantín v zastúpení gymnázia a MUDr. Ladislav Rosocha, MPH, riaditeľ Univerzitnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach. Po odhalení pamätnej tabule

Pamätná tabuľa Prof. MUDr. Viliama Ganza, PhD, F.A.C.C.

Primátor mesta Košice MUDr. Richard Raši, PhD, MPH pri prejave počas slávnostného odhalenia pamätnej tabule

Prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc. počas prednášky o živote a diele prof. MUDr. Viliama Ganza, PhD, F.A.C.C.

nasledovala prednáška Prof. MUDr. M. Mydlíka, DrSc., o živote a diele profesora Ganza, v triede gymnázia. Táto slávnostná akcia sa uskutočnila dňa 9. októbra 2014 v rámci osláv 90. výročia založenia Štátnej nemocnice v Košiciach

Viliam Ganz štúdium na gymnáziu ukončil maturitou s vyznamenaním. So svojimi rodičmi otcom Šimonom a matkou Ruženou býval na Štefánikovej 103, na dnešnej Hlavnej ul. 103. V roku 1937 začal študovať na Lekárskej fakulte Univerzity Karlovej (UK) v Prahe. V roku 1940 štúdium prerušil, pretože Lekárska fakulta bola za uzavretá počas nemeckej okupácie. V roku 1939 sa musel vrátiť do Košíc. Nakoľko bol židovského pôvodu, krátko po príchode do Košíc, ktoré v tom čase patrili Maďarsku, bol odvlečený na nútené práce, kde pracoval pod brutálnym velením maďarskej armády. V roku 1944, keď transportovali židov z Košíc do koncentračných táborov, Viliam Ganz bol odoslaný do koncentračného tábora v Osvenčimi, odkiaľ sa mu podarilo utiecť do Budapešti. V roku 1945, po oslobodení Budapešti, Viliam Ganz sa oženil s Magdou Weisovou, vrátili sa do Košíc, ktoré opäť patrili do Československa a odtiaľ do Prahy.

Po skončení II. svetovej vojny pokračoval v štúdiu na Lekárskej fakulte UK v Prahe. Boli mu uznané tri semestre z predvojnových rokov. V roku1947 promoval „summa cum laude“, t.j. všetky tri rigoróza vykonal na výbornú. Lekársku prax začal na Internom oddelení v nemocnici na Bulovke pod vedením prof. MUDr. Klementa Webera. V roku 1951 prešiel s profesorom Weberom do novovzniknutého „Výskumného ústavu chorôb obehu krevního“ v Thomayerovej nemocnici, v Prahe-Krči. Na tomto ústave pracoval do roku 1966, od roku 1962 pod vedením prof. MUDr. Jana Broda, DrSc. Počas celej tejto doby pôsobil ako renomovaný kardiológ a v posledných rokoch ako vedúci koronárnej skupiny, ktorá sa venovala meraniu krvného prietoku lokálnou termodilúciou. Merali minútový srdcový výdaj umiestnením katétra v artérii pulmonalis a porovnali ho s minútovým výdajom stanoveným podľa Fickovho princípu, zhoda medzi obidvomi metódami bola výborná.

Od 2.1. do 30.4.1963 som pôsobil ako postgraduálny študent na tomto ústave pod vedením prof. MUDr. J. Broda, DrSc. Počas tejto doby som sa zoznámil s MUDr. Viliamom Ganzom, CSc. nevediac, že pochádza z Košíc a že sme študovali na jednom gymnáziu. MUDr. Ganz s manželkou Magdou mali dvoch synov, Petra a Tomáša, ktorí sa narodili v Prahe. V roku 1966 MUDr. Viliam Ganz s rodinou emigrovali cez Taliansko do Los Angeles, USA. Neskôr v USA sa stal profesorom kardiológie v Cedars-Sinai Medical Center, pokračoval vo svojej práci pod vedením profesora Jeremy Swana. Spolu vyvinuli tzv. Swan-Ganzov katéter, ktorý umožňuje nafúknutie malého balónika na konci katétra a vplávanie katétra do pravej komory a do a. pulmonalis bez použitia röntgenovej kontroly. Použitie Swan-Ganzového katétra sa v kardiológii rozšírilo po celom svete z diagnostických a terapeutických dôvodov, pri rôznych akútnych a chronických chorobách kardiovaskulárneho systému.

Jeho synovia sa stali veľmi úspešnými univerzitnými profesormi. Peter sa stal profesorom kardiológie, pracuje ako vedúci kardiológie v General Hospital, San Francisco, USA a Tomáš je profesorom pulmonológie na UCLA Univerzite v Los Angeles, USA.

prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc.
IV. interná klinika UN LP a LF UPJŠ
miroslav.mydlik@unlp.sk

Katedra jadrovej a subjadrovej fyziky jubiluje

História Katedry jadrovej fyziky sa začala písať v roku 1964. Katedra vznikla na základoch Rádioizotopového strediska (doc. J. Dubinský, Ing. M. Karabová a Ing. J. Karaba) dislokovaného z Vysokej školy technickej na novovzniknutú Prírodovedeckú fakultu UPJŠ v Košiciach. Po dlhodobom pobyte v SÚJV Dubna pôsobil od roku 1963 na PF RNDr. Jozef Tuček, ktorý spolu s Ing. Mariannou Karabovou zriadili za účinnej pomoci Spojeného ústavu jadrových výskumov v Dubne (SÚJV), Fyzikálneho ústavu ČSAV a Fakulty technickej a jadrovej fyziky ČVUT v Prahe fotoemulzné laboratórium, v ktorom sa už v roku 1964 začali študovať hadrónovo-jadrové interakcie pomocou jadrových fotoemulzií. Úlohou novej katedry bola výchova jadrových fyzikov, podieľala sa tiež na výučbe stredoškolských učiteľov fyziky.

Prvým vedúcim katedry bol prof. RNDr. J. Dubinský. Má veľké zásluhy na personálnom a materiálnom vybudovaní katedry. V januári 1969 sa prof. J. Dubinský stal riaditeľom novoutvoreného Ústavu experimentálnej fyziky SAV. V tejto funkcii zabezpečil rozvoj fyziky vysokých energií rozšírením spolupráce so SÚJV v Dubne a rozvoj kozmickej fyziky zapojením Ústavu experimentálnej fyziky do programu Interkozmos. Úzka spolupráca Katedry jadrovej fyziky s Ústavom experimentálnej fyziky umožnila katedre podieľať sa na oboch programoch. Tým bola vytvorená široká vedecká základňa, ktorá umožnila rast pracovníkov katedry a vytváranie spoločných vedecko-výskumných tímov.

V roku 1966 sa katedra presťahovala do priestorov bývalej strednej ekonomickej školy na Moyzesovu ulicu. Jadrový výskum sa rýchle rozvíjal. Do práce fotoemulznej skupiny sa zapojil RNDr. E. Sileš a v roku 1967 úspešne obhájili diplomové práce prví traja jadroví fyzici (L. Šándor, M. Lojová-Tóthová, V. Menyhértová-Vavrinčíková).

V prvých rokoch sa katedra rozrástla príchodom nových absolventov PF v Bratislave (G. Martinská a P. Matula), absolventov Fakulty technickej a jadrovej fyziky v Prahe (Ing. O. Csala a Ing. J. Michalčák) a Ing. J. Patočka, ktorý spolu s Dr. G. Martinskou a Ing. J. Michalčákom začali študovať fyziku vysokých energií metódou bublinových komôr. Po vzniku ÚEF SAV časť pracovníkov prešla na akadémiu a na katedru prišli noví pracovníci, absolventi našej fakulty A. Dirner (1973), S. Vokál (1974) a z ÚVT VŠT Košice J. Urbán (1977), absolvent MFF UK Praha.

Prvé kroky v oblasti výskumu fyziky vysokých energií boli vykonané pri štúdiu vysokoenergetických častíc kozmického žiarenia. Výskumy sa týkali protónovej zložky rozsiahlych spŕšok. Na Lomnickom štíte bola vtedy nainštalovaná emulzná komora, pomocou ktorej boli nájdené interakcie častíc s energiou väčšou ako I013 eV. Ďalšie práce vykonané emulznou metodikou boli založené na spracovávaní jadrových emulzií exponovaných vo zväzku relativistických jadier s hybnosťou 4,1 - 4,5 GeV/c na nukleón, urýchlených na synchrofázotróne v Laboratóriu vysokých energií SÚJV v Dubne. Spracovanie fotoemulzií sa realizovalo na katedre vo fotoemulznom laboratóriu a neskôr sa tento proces zautomatizoval za zvýšeného použitia výpočtovej techniky. Paralelne s týmto výskumom sa rozvíjala metodika bublinových komôr v spolupráci s Ústavom experimentálnej fyziky SAV. Boli skúmané interakcie záporných piónov s nukleónmi a jadrami pri 5 GeV/c pomocou jednometrovej propánovej bublinovej komory a protónovo- antiprotónové zrážky pri vtedy najvyššej hybnosti 22,4 GeV/c pomocou dvojmetrovej vodíkovej bublinovej komory ĽUDMILA na urýchľovači v Serpuchove, Rusko.

Profesor Juraj Dubinský spolu so zakladateľom jadrovej fyziky v Československu prof. V. Petržílkom, riaditeľom FzÚ ČSAV Dr. J. Sedlákom a riaditeľom ÚJF Řež u Prahy doc. J. Tučekom (zľava do prava)

Od roku 1978 sa na Katedre jadrovej fyziky začína kreovať skupina odborníkov orientovaná na biofyziku, preto v roku 1979 bola katedra premenovaná na Katedru jadrovej fyziky a biofyziky. Vedúcim katedry sa stal prof. E. Sileš. V tom istom roku sa vytvorili podmienky pre štúdium tejto špecializácie a prví traja študenti absolvovali štúdium v odbore biofyzika a od nasledujúceho roku sa prijímali študenti na tento odbor pravidelne. Vtedajšie výskumné úlohy z biofyziky sa týkali hlavne štúdia štruktúry nukleových kyselín. V roku 1982 sa katedra presťahovala do novostavby na Jesennú 5, kde sa začalo s budovaním biofyzikálnych laboratórií a počítačového laboratória. V nových priestoroch bolo zmodernizované praktikum elektroniky s využitím výpočtovej techniky. V tomto roku ukončili odbor Jadrová fyzika poslední traja absolventi.

Katedra, popri riešení biofyzikálnych úloh, pokračovala v študovaní interakcií ľahkých jadier s protónmi pri stredných energiách pomocou jednometrovej vodíkovej bublinovej komory na synchrofázotróne SÚJV v Dubne. Emulzná skupina bola prijatá do CERNovskej EMUO1 spolupráce (v r.1991), kde boli študované jadrové interakcie najťažších jadier 197Au a 208Pb, pri energiách 11 a 200 AGeV. Ožiarenie fotoemulzií vysokoenergetickými primárnymi jadrami bolo pritom vykonané na urýchľovačoch AGS v BNL (USA) a SPS (CERN). Analýza interakcií pomocou fotojadrových emulzií v ďalšom pokračovala a bola zameraná na štúdium fragmentácie ľahkých jadier na Nuklotróne LVE v SÚJV.

V roku 1991 sa začala prostredníctvom OFVE ÚEF SAV v Košiciach spolupráca s CERNom. Zúčastnili sme sa v experimentoch na urýchľovači SPS v ktorých boli pozorované náznaky existencie kvarkovo-gluónovej plazmy. Taktiež bola nadviazaná spolupráca s Ústavom pre jadrový výskum Fz-Jülich, Nemecko, zameraná na štúdium produkcie mezónov v blízkosti prahu na urýchlovači COSY, ktorá trvala 10 rokov.

Profesor Juraj Dubinský

V roku 1998 sa Katedra jadrovej fyziky a biofyziky rozčlenila na dve samostatné katedry Katedru jadrovej fyziky a Katedru biofyziky. Po založení Ústavu fyzikálnych vied v roku 2002 sa zlúčila s ďalšími troma fyzikálnymi katedrami do Ústavu fyzikálnych vied a bola premenovaná na Katedru jadrovej a subjadrovej fyziky.

Výskum v súčasnosti je zameraný na spinovú fyziku v oblasti stredných energií a na hľadanie exotických eta-mezónových jadier na urýchľovači NUKLOTRÓN SÚJV v Dubne, na štúdium vlastností silne interagujúcej jadrovej hmoty za extrémnych podmienok (experimenty ALICE na LHC v CERNe a STAR na urýchľovači RHIC v BNL, USA) a na previerku Štandardného modelu (experiment ATLAS) na urýchľovači LHC v CERNe v Ženeve.

Katedra od svojho vzniku zabezpečuje výučbu predmetov Atómová a jadrová fyzika (v súčasnosti Všeobecná fyzika IV) a ďalších špecializovaných predmetov na učiteľských kombináciách s fyzikou a bola gestorskou katedrou zamerania Jadrová fyzika v rámci jednoodborového štúdia Fyziky. Od ak.r. 2004/2005 má akreditované štúdium na druhom i treťom stupni vzdelávania v odbore Jadrová a subjadrová fyzika (špecializácie - fyzika vysokých energií, aplikovaná jadrová fyzika a kozmické žiarenie).

Účastníci pracovnej porady EMU01 medzinárodnej kooperácie v Košiciach 1992. (dr. L. Just - prvý rad, druhý zľava, prof. S. Vokál - prvý rad, tretí zľava, doc. M. Tóthová - druhý rad, tretia zľava)

Želáme katedre ďalšie úspešné a plodné roky v pedagogickej i vedecko-výskumnej činnosti.

RNDr. Alexander Dirner, CSc.
Centrum aplikovanej informatiky
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach
alexander.dirner@upjs.sk

prof. RNDr. Gabriela Martinská, CSc.
Ústav fyzikálnych vied
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach
gabriela.martinska@upjs.sk

doc. RNDr. Jozef Urbán, CSc.
Ústav fyzikálnych vied
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach
jozef.urban@upjs.sk

Európsky týždeň programovania na Prírodovedeckej fakulte

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach sa prednáškou svojich bývalých absolventov Radoslava Staša a Lucie Hajdukovej zapojila v októbri do Európskeho týždňa programovania, ktorého cieľom bolo zviditeľniť programovanie a priblížiť ho laickej verejnosti. Prednáška súčasných pracovníkov IBM nazvaná „Čo sa mi stane ak budem informatikom?“ bola určená žiakom základných škôl, študentom a učiteľom stredných škôl, ale i študentom UPJŠ.

„Prednášky sa mohli školy so svojimi študentmi zúčastniť buď priamo na pôde našej fakulty, alebo videokonferenčne prostredníctvom systému SeeVogh. Osobne sa jej zúčastnilo asi šesťdesiat študentov z piatich škôl a prostredníctvom videa ju mohlo naživo sledovať okolo päťsto študentov z takmer tridsať škôl celého Slovenska. Študenti sa pritom dozvedeli, aká je pracovná náplň informatika, ako sa ním možno stať, aké sú zvyčajné očakávania mladých ľudí a aká je realita, čo je potrebné pre úspech informatika a čomu sa venuje firma IBM. O tom, že ich päťdesiatminútová prednáška zaujala, svedčila rovnako dlhá diskusia, v ktorej sa prítomní študenti v sále, aj videokonferenčne, pýtali prednášajúcich množstvo otázok. Odpoveď dostali aj na také dotazy, aká potrebná je pre informatika matematika a ako sú v odbore informatiky vnímané ženy,“ konštatoval po skončení podujatia RNDr. Róbert Hajduk, PhD. z Centra celoživotného vzdelávania Prírodovedeckej fakulty UPJŠ.

RNDr. Jaroslava Oravcová
PR manažérka LF UPJŠ v Košiciach
jaroslava.oravcova@upjs.sk

Prírodovedecká fakulta UPJŠ a 14. ročník matematickej súťaže pre stredné školy Košický Matboj

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach v spolupráci s Združením STROM usporiadala v piatok 24. októbra 2014 v poradí už 14. ročník matematickej súťaže Košický Matboj, určenej pre žiakov stredných škôl. „Súťaž sa uskutočnila v priestoroch elokovaného pracoviska Centra voľného času Košice na Popradskej 86 v čase od 9. do 14. hodiny a zúčastnilo sa jej 176 súťažiacich z 25 stredných škôl prevažne z Košického a Prešovského kraja, ktoré vytvorili 44 tímov. Súťažiaci počas 90 minút riešili 3 série dvanástich matematických úloh. Víťazom sa stalo družstvo z Gymnázia na ulici Poštová 9 v Košiciach v zložení Róbert Schönfeld, Pavol Petruš, Adam Urban a Martin Masrna,“ informoval RNDr. Róbert Hajduk, PhD. z Centra celoživotného vzdelávania Prírodovedeckej fakulty UPJŠ. Ceny a diplomy najlepším riešiteľom odovzdal doc. RNDr. Vladimír Zeleňák, PhD., prodekan pre vzdelávanie Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach a zástupcovia Združenia STROM.

RNDr. Jaroslava Oravcová, PR manažérka LF UPJŠ v Košiciach
jaroslava.oravcova@upjs.sk

Medzinárodné sympózium Právo – Obchod – Ekonomika

V príjemnom vysokohorskom prostredí hotela Patria na Štrbskom Plese vo Vysokých Tatrách sa v dňoch 27. až 29. októbra 2014 konal piaty ročník medzinárodného vedeckého sympózia so zameraním na vzájomné interakcie v rovine právo – obchod – ekonomika. Podujatie bolo organizované pod záštitou Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach (ďalej len PrávF), jej Katedry obchodného práva a hospodárskeho práva, v spolupráci s Ústavem státu a práva Akademie věd České republiky, v. v. i., v Prahe a Ústavom štátu a práva Slovenskej akadémie vied v Bratislave.

Prestížne podujatie otvoril odborný garant a zároveň člen Vedeckého výboru Medzinárodného sympózia doc. JUDr. Ján Husár, CSc., mim. prof., vedúci Katedry obchodného práva a hospodárskeho práva. Oboznámil prítomných hostí s obsahovým zameraním sympózia a odovzdal slovo dekanke PrávF, členke vedeckého výboru sympózia doc. JUDr. Gabriele Dobrovičovej, CSc. Vo svojom príhovore poďakovala organizátorom za udržiavanie dlhoročnej tradície, vyzdvihla význam a ohlas doterajších sympózií, ktoré napomáhajú rozvoju právnej vedy a nachádzajú svoje miesto vo sfére aplikačnej praxe.

Účastníci sympózia obdržali zborník vedeckých prác vydaný v rámci riešenia grantovej úlohy APVV č. 0263 – 10 „Efektívnosť právnych inštitútov a ekonomicko-finančných nástrojov v období krízových javov a situácií v podnikaní“.

Prvý deň medzinárodného sympózia bol zameraný na tematické okruhy pod názvom *Moderné rekodifikačné trendy v Slovenskej republike s prihliadnutím na európske dimenzie*, v rámci ktorých vystúpili predovšetkým predseda Vedeckého výboru Medzinárodného sympózia prof. JUDr. Jozef Suchoža, DrSc., profesor Katedry obchodného práva a hospodárskeho práva PrF UPJŠ, a vzácny hosť z Českej republiky – JUDr. Róbert Pelikán, PhD., prvý námestník ministerky spravodlivosti Českej republiky prof. JUDr. Heleny Válkovej, CSc.

Druhý deň sympózia bol venovaný témam *Efektívnosti právnych inštitútov súkromného a verejného práva v spojitosti s prebiehajúcou globálnou hospodárskou a finančnou krízou*. Vystúpili najmä prof. JUDr. Vladimír Babčák, CSc., vedúci Katedry finančného práva a daňového práva PrF UPJŠ, doc. JUDr. Martin Vernarský, PhD., dekan Fakulty verejnej správy UPJŠ, JUDr. Juraj Schwarcz, PhD., sudca Všeobecného súdu Európskej únie v Luxemburgu, prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD., prorektorka pre legislatívu Univerzity Komenského v Bratislave a vzácny hosť zo Srbska – prof. Dr. Miroslav Vitéz z Ekonomickej fakulty v Subotici, Univerzity v Novom Sade.

Počas tretieho rokovacieho dňa sa vystúpenia účastníkov zamerali na *Rozhodcovské konanie v Slovenskej republike – stav de lege lata – komparatívne, aplikačné a legislatívne dôsledky*. Svoje podnetné príspevky prezentovali hlavne prof. JUDr. Pavol Kubíček, CSc., dekan Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ako aj vzácny hosť z Ukrajiny – Tatiana G. Zacharčenko, námestníčka prezidenta Medzinárodného obchodného arbitrážneho súdu pri Obchodnej a priemyselnej komore Ukrajiny, prof. Mykola F. Selivona z Kyjeva. Z ruského jazyka tlmočil doc. JUDr. Juraj Špirko, CSc., docent Katedry obchodného práva a hospodárskeho práva PrF UPJŠ.

Medzinárodné vedecké sympózium uzavrela jeho organizačná garantka JUDr. Regina Hučková, PhD., odborná asistentka Katedry obchodného práva a hospodárskeho práva PrávF a súčasne prodekanka pre zahraničné vzťahy a informačné technológie PrávF. Vo svojom záverečnom vystúpení sa v mene organizátorov poďakovala všetkým účastníkom za aktívnu účasť, vytváranie a udržiavanie akademickej atmosféry, ktorá vládla počas celého rokovania. Účastníkov medzinárodného vedeckého sympózia srdečne pozvala na budúcoročné sympózium v roku 2015, ktoré sa uskutoční rovnako v jesennom čase vo Vysokých Tatrách.

JUDr. Lukáš Cisko
Katedra obchodného práva
a hospodárskeho práva
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach
cisko.lukas@gmail.com

Pocta gen. doc. JUDr. Antonovi Rašlovi

Pri príležitosti spoločného stretnutia katedier trestného práva právnických fakúlt slovenských a českých univerzít na akademickej pôde Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach (ďalej PráF) sa dňa 17. septembra 2014 uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia na tému Princípy a zásady trestného práva, venovaná pamiatke gen. doc. JUDr. Antona Rašlu, významného slovenského právnika a vysokoškolského pedagóga, dlhoročne pôsobiaceho vo funkcii vedúceho Katedry trestného práva PráF UPJŠ.

Prestížne podujatie sa konalo v konferenčných priestoroch Cassovia I., hotela Double Tree by Hilton v Košiciach, pod gesciou organizačného tímu Katedry trestného práva. Slová vďaky patria predovšetkým jej vedúcemu doc. JUDr. Sergejovi Romžovi, PhD., osobitne doc. JUDr. Jozefovi Olejovi, CSc., a JUDr. Petrovi Čopkovi.

Podujatie otvoril doc. JUDr. Sergej Romža, PhD., a odovzdal slovo doc. JUDr. Milene Barinkovej, CSc., vedúcej Katedry pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia PráF a súčasne prodekanke pre vedeckovýskumnú činnosť, doktorandské štúdium a ďalšie vzdelávanie PrávF.

So svojim zaujímavým a pútavým príspevkom vystúpil prof. JUDr. Jozef Suchoža, DrSc., profesor Katedry obchodného práva a hospodárskeho práva. Poukázal na prínos gen. doc. JUDr. Antona Rašlu ako pedagóga, ktorý sa výraznou mierou zaslúžil o rozvoj mladučkej PráF, priblížil jeho pôsobenie ako jedného z čelných predstaviteľov Slovenskej národnej rady a aktívneho účastníka SNP, ktorý sa spolupodieľal na tvorbe Košického vládneho programu. Vyzdvihol jeho osobnostné kvality, predovšetkým v rámci prednáškovej činnosti, kde presadzoval historickú pravdu a o kritických otázkach hovoril vždy odvážne.

Ing. Juraj Rašla, CSc., podal osobné svedectvo o svojom otcovi, so zanietením hovoril o jeho živote aj prostredníctvom spomienkových fotografií.

Na tejto, svojho druhu výnimočnej udalosti, svoje príspevky prezentovali profesori, docenti a mladí vedeckí pracovníci zo všetkých katedier trestného práva Slovenskej republiky a Českej republiky, najmä doc. JUDr. Lucia Kurilovská, PhD., prof. JUDr. Jozef Čentéš, PhD., prof. JUDr. Jozef Záhora, PhD., prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc., doc. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD., JUDr. Ján Šanta, PhD., JUDr. Libor Klimek, PhD., a ďalší významní, vedecky erudovaní pozvaní hostia. Svoje výstupy zamerali na aktuálne pertraktované otázky trestnoprávnej teórie a aplikačnej praxe vo väzbe na relevantné trendy európskej legislatívy vôbec, ako aj na úskalia pri výučbe jednotlivých inštitútov

trestného práva na právnických fakultách.

Spoločné stretnutie katedier trestného práva uzavrel doc. JUDr. Sergej Romža, PhD. Vo svojom záverečnom vystúpení poďakoval všetkým pozvaným hosťom za aktívnu účasť, vytváranie a udržiavanie akademickej atmosféry, ktorá vládla počas priebehu tohto podujatia.

Záverom chceme vysloviť tvrdenie, že gen. doc. JUDr. Anton Rašla sa zaraďuje medzi výrazné a záslužné osobnosti našich dejín, československých a slovenských.

JUDr. Lukáš Cisko
Katedra obchodného práva
a hospodárskeho práva
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach
cisko.lukas@gmail.com

JUDr. Mária Voľanská, PhD.
Katedra trestného práva
maria.volanska@upjs.sk

Úspechy radi opakujeme

Deň otvorených dverí na Katedre anglistiky a amerikanistiky

Študenti stredných škôl chcú vidieť, ako to u nás vyzerá, spoznať svojich budúcich vyučujúcich a spolužiakov, prelúskať náplň štúdia a okúsiť vysokoškolský život, na ktorý sa tak tešia. Túto hypotézu sa nám i tohto roku podarilo potvrdiť, keď sme na našom Dni otvorených dverí privítali viac ako 90 študentov.

K dispozícii sme mali tohto roku poslucháreň na ulici Kostlivého, kde k nám dolietala moderná hudba z centrály Filozofickej fakulty. Už od rána to 10. októbra 2014 v budovách univerzity naozaj žilo. Univerzita doobeda praskala vo švíkoch, v okolí jej budov sa so záujmom prechádzali nádejní vysokoškoláci, všade panovala pohodová atmosféra naplnená zvedavosťou s príchuťou niečoho nového a nepoznaného.

Študenti KAA boli na mieste konania už od skorého rána – spolu s pánom Mgr. Rozenfeldom, PhD. sa postarali o prípravu materiálov, plagátov, techniky a celkovú organizáciu podujatia. O desiatej hodine sa aula pomaly naplnila nedočkavými účastníkmi, ba aj celými triedami gymnázií. O úvodné slovo sa už tradične postarala pani Mgr. Renáta Gregovová, PhD. V oficiálnej prezentácii predstavila našu katedru, jej úspechy, konferencie a i zamestnancov. Hneď úvodom sme potom mladým žiakom ponúkli chuťovku v podobe prezentácie o pobytoch Erasmus a program pokračoval predstavením medzinárodných vzťahov KAA a našich zahraničných lektorov. Nechýbali tak ani prezentácie v anglickom jazyku, kde si účastníci mohli overiť svoje schopnosti a zistiť, či by takú anglickú prednášku naozaj zvládli. V uvoľnenej atmosfére sa pokračovalo prezentáciami študijných programov. Rodové štúdiá zaujali nielen výnimočnosťou tohto odboru na Slovensku a v Európe, ale aj zaujímavými predmetmi a oblasťami výskumu. Neskôr sa žiakom predstavili študenti tlmočníctva a prekladateľstva z atraktívneho odboru Anglický jazyk (a nemecký/francúzsky jazyk) pre európske inštitúcie a ekonomiku. Video z nášho tlmočníckeho laboratória a ukážky z hodín príjemným spôsobom priblížili každodenný život na katedre. Budúcich študentov sme lákali i na zaujímavé stáže, preklady ich obľúbených seriálov, špičkovú techniku, možnosť práce popri štúdiu a rozsiahle uplatnenie absolventov. Blok prezentácií ukončili doktorandi príspevkom o britských a amerických štúdiách, pri ktorom sa publikum dobre bavilo a dozvedelo sa potrebné rady z praxe. Rozprávalo sa i o rozsiahlych možnostiach absolventa tohto programu a možnosti vydať sa v štúdiu smerom, ktorý študenta najviac zaujíma. Nechýbali ale i varovania pre tých, ktorí by azda svoje jazykové schopnosti preceňovali a štúdium si predstavovali ako jazykovú školu. Žiakom sme sa snažili pretlmočiť jasnú správu – u nás je štúdium kvalitné a zaujímavé, no určite tiež náročné.

Po úspechu v minulom roku sme i tento rok zaradili do programu osobnejšie diskusie o jednotlivých študijných odboroch, Erasme i testovacom centre. Tento model sa osvedčil a určite je vhodné v ňom pokračovať. Účasť na diskusiách síce neprekonala február minulého roka, no našlo sa mnoho záujemcov o štúdium a nerozhodnutých stredoškolákov s obavami, či štúdium určite zvládnu, ktorí mali na svojich budúcich učiteľov a spolužiakov rôzne otázky. Týkali sa študijných plánov, prijímacích skúšok, vyučujúcich, uplatnenia v praxi, jazykových znalostí a rôznych ďalších oblastí vysokoškolského štúdia jazykov. Veríme, že sme dokázali uspokojivo zodpovedať.

Opätovne sa ukázalo, že záujem mladých ľudí o cudzie jazyky na čele s angličtinou je stále veľký. Najlepšie ohlasy mali neformálne prezentácie a rozhovory, ale i známe seriály, ktorými sme vypĺňali prestávky. Rozhodne možno povedať, že žiaci na našu katedru nezavítali náhodne, práve naopak. Prišli si nás cielene, „oťukať“, predstaviť si seba samých na miestach študentov. Určite sa sami pokúšali zistiť, či by študium zvládli a či by pre nich bolo prínosné. Na prvú otázku si musel každý návštevník odpovedať sám, no na tú druhú sme určite ponúkli presvedčivú odpoveď.

Ester Demjanová, Katedra anglistiky a amerikanistiky
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
ester.demjanova@student.upjs.sk

Kam kráčate Košice

Katedra politológie FF UPJŠ v Košiciach v spolupráci s Občianskym združením Res Publica pripravila pre zamestnancov a študentov Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach besedu s kandidátmi na primátora mesta Košice na tému Kam kráčate Košice. Stretnutie sa konalo v utorok 4. novembra v priestoroch Historickej auly Rektorátu UPJŠ v Košiciach. Pozvaní boli všetci kandidáti. Besedy sa zúčastnili 6 zo 7 dovtedy známych kandidátov na primátora, keďže tesne pred konaním besedy sa Jano Dečo vzdal kandidatúry. Na pôde univerzity sme privítali Alenu Bašistovú, Rudolfa Bauera, Jaroslava Džunka, Ivana Goňka, Jozefa Holečka a Borisa Urbančíka. Kandidát na primátora mesta Košice Richard Raši ospravedlnil svoju neúčasť. Keďže sa beseda konala na akademickej pôde, kandidáti boli upozornení, aby sa vyvarovali predvolebnej kampani mimo stanoveného času v besede, a to v akejkoľvek forme. Kandidáti mali k dispozícii 15 minút na zodpovedanie otázok moderátorky a následne čas 1 minúty na odpovede otázok publika.

Na úvod sa nám kandidáti predstavili a povedali nám, čo považujú za svoj najväčší životný úspech. Dozvedeli sme sa, ako sa s medializáciou vyrovnáva rodina kandidátov, ale aj vyzdvihnutie ich výhod oproti ostatným kandidujúcim. Vypočuli sme si dôvody kandidatúry jednotlivých kandidátov, ale aj informácie týkajúce sa financovania politickej kampane. Základnou otázkou súvisiacou aj s názvom besedy bolo, kam kráčajú a kam chcú, aby Košice kráčali pod ich vedením. Zamestnanci a študenti sa nebáli kandidátom položiť aj ťažšie otázky, ako napríklad: ich spôsob riešenia problémov týkajúcich sa Luníka IX., otázky týkajúce sa uplatnenia absolventov vysokých škôl v praxi, ale aj možné návrhy na reformu členenia Košíc na mestské časti. Na sociálnej sieti sme zaznamenali pozitívne reakcie na našu besedu. Pán Boris Urbančík napísal: *„férová a dobre zvládnutá diskusia všetkých kandidátov na pôde Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach“* a pán Jozef Holečko uviedol: *„ďakujem za krásny večer a príjemnú debatu“*.

Po besede sa jednotlivých kandidátov redaktor Študentského rozhlasu ŠtuRKo Igor Michalčík pýtal na ich najväčšiu vilomeninu na vysokej škole. Ak Vás zaujíma „priznanie“ Aleny Bašistovej, Rudolfa Bauera, Jaroslava Džunka, Ivana Goňka, Jozefa Holečka a Borisa Urbančíka vypočujte si záznam relácie Tempo v archíve rozhlasu ŠtuRKo. Viac informácii nájdete na http://sturko.intrak.upjs.sk/.

V mene organizačného tímu besedy sa aj týmto spôsobom chceme poďakovať všetkým zúčastneným kandidátom, že si našli čas a prišli diskutovať so zamestnancami a študentmi Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Sme veľmi radi, že sa nám aj touto cestou darí informovať študentov o politickom dianí, nielen v Košiciach. O to viac nás teší, že sa besedy zúčastnili študenti a zamestnanci všetkých fakúlt univerzity.

Mgr. Mária Hrehová
Katedra politológie FF UPJŠ v Košiciach
maria.hrehova@student.upjs.sk

Foto:
Mgr. Vlado Fabian, Mgr. Gabriel Eštok, PhD.

Laboratórium experimentálnej fonetiky a komunikácie na Filozofickej fakulte UPJŠ

Univerzitné štúdium spoločenskovedných disciplín je v porovnaní s prírodovednými odbormi výrazne menej náročné na laboratórne zázemie. Avšak niektoré humanitné oblasti, akreditované na filozofických fakultách, napr. psychológia a jazykoveda, majú k matematike a fyzike veľmi blízko, pretože sú bezprostredne späté s fyziológiou človeka. Vo svojom výskume sa opierajú o matematický opis deterministických aj stochastických javov, modelujú skúmané procesy a overujú hypotézy o neznámych javoch, aby získavali nové poznatky. Na *Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie* Filozofickej fakulty UPJŠ bolo počas rekonštrukcie budovy Aristoteles v rokoch 2009 – 2011 vybudované *Laboratórium experimentálnej fonetiky a komunikácie*, špeciálne výskumné pracovisko zamerané na analýzu, syntézu a resyntézu rečového signálu pre potreby jazykových disciplín, pre rečovú prax a všeobecne pre riešenie niektorých úloh v problematike komunikácie človek – stroj. Laboratórium má tri pracoviská – nahrávacie štúdio zvuku a obrazu, poslucháreň fonetiky s 15 grafickými stanicami na analýzu reči a spracovanie multimédií a centrálne pracovisko so 6 strojmi na matematické operácie.

Členmi 4-členného pracovného kolektívu laboratória sú: vedúci laboratória Dr. h. c. prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., prof. Ing. Július Zimmermann, CSc., Mgr. Lena Ivančová a PhDr. Iveta Bónová, PhD. Pracovníci súčasne vedú Medzinárodnú komisiu pre fonetiku a fonológiu slovanských jazykov pri Medzinárodnom komitéte slavistov. V spolupráci s Lekárskou fakultou UPJŠ,

s prof. MUDr. Jurajom Kovaľom, CSc. a MUDr. Silviou Krempaskou, PhD., prebieha v laboratóriu riešenie výskumného projektu APVV *Audiometrické lingválne testy* (2012 – 2015), výstupom projektu bude databáza vyvážených slovenských viet s kalibrovanou hlasitosťou a určeným stupňom obťažnosti pri ich porozumení. Vety budú slúžiť na testovanie sluchového vnemu pacientov s kochleárnym implantátom, alebo pacientov liečených zo sluchovej nedostatočnosti.

Druhým dôležitým výskumom je riešenie projektu VEGA *Vlnková (wavelet) analýza akustického rečového signálu* (2012 – 2014). Tu ide o návrh, realizáciu a overenie osobitnej metódy analýzy zvukovej reči, ktorá nadväzuje na Fourierovu transformáciu časového priebehu signálu do spektra zloženého zo sínusových funkcií. Fourierovou transformáciou sa dajú skúmať buď rýchle deje s vysokým časovým a nízkym frekvenčným rozlíšením, alebo pomalé deje s vysokým frekvenčným a nízkym časovým rozlíšením. Vlnková transformácia má súbežne vysoké časové aj frekvenčné rozlíšenie. Inou osobitosťou vlnkovej transformácie je to, že rozkladá signál na vlny – naturálne zvuky známe z prírody, ako napr. šum lístia, dunenie hromu, vŕzganie stromov, cvrkot cvrčkov a pod.

V laboratóriu sa pripravujú ďalšie výskumné projekty. Jeden z nich bude nadväzovať na audiometrické testy riešením merania sluchového vnemu u detských pacientov. Testy budú zostavené z inej slovnej a vetnej zásoby, pre najmenších pacientov sa pripravia grafické interfejsy tak, aby dieťa reagovalo na sluchové podnety voľbou správnej kresby na dotykovej obrazovke. Pravda, aj tu treba vytvoriť spôsob na určenie stupňa obťažnosti pri rozpoznávaní rečových podnetov.

Druhým výskumným zámerom je príprava metód merania vnemu rečového signálu u zdravých poslucháčov pre potreby rozvoja percepčnej fonetiky. Táto oblasť sa doteraz málo rozvíjala, experimentálna fonetika zvyčajne pracovala s akustickým signálom bez fonologického vyhodnocovania nameraných charakteristík. Príčinou tejto stagnácie boli komplikácie s hromadnými percepčnými testami, na ne je Laboratórium experimentálnej fonetiky a komunikácie už teraz vybavené potrebnou technológiou.

prof. Ing. Július Zimmermann, CSc.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
julius.zimmermann@upjs.sk

Walt Bogdanich:
investigatívny hľadač pravdy

Buďte odvážni, draví a nevzdávajte sa! Tak znie posolstvo trojnásobného držiteľa prestížnej Pulitzerovej ceny (z rokov 1988, 2005 a 2008), amerického investigatívneho novinára Walta Bogdanicha (64). Adresoval ho poslucháčom masmediálnych štúdií na Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach, ktorí 22. októbra 2014 do posledného miesta zaplnili Historickú aulu UPJŠ, aby si vypočuli jeho prednášku na tému Riziká a prínosy investigatívnej žurnalistiky v globálnej ekonomike.

Walt Bogdanich pricestoval do Košíc s manželkou Stephanie Saul – rovnako ako on investigatívnou novinárkou v denníku The New York Times a nositeľkou Pulitzerovej ceny z roku 1995. Azda i vďaka svojim srbským koreňom sa u nás cítil veľmi príjemne, aj keď – ako vtipne poznamenal – „ešte nie som fanúšikom vášho jedla, ale pracujem na tom".

Investigatívny žurnalista – jednoducho povedané – pátra po utajovaných informáciách, ktorých medializácia je vo verejnom, všeobecnom záujme. „Čo ma v mojej práci motivuje? Pocit, že moje reportáže môžu niečo zmeniť," zdôrazňuje Walt Bogdanich a dodáva, že ostatných štyridsať rokov sa nevenoval ničomu inému, len investigatívnemu hľadaniu pravdy. Satisfakciou za jeho celoživotné novinárske úsilie je – popri troch „pulitzeroch" a ďalších významných oceneniach – aj skutočnosť, že jeho reportáže (odhaľujúce rôzne nečestné a pochybné praktiky) zachránili desiatky tisíc ľudských životov po celom svete.

> *„Investigatívna žurnalistika si vyžaduje odvahu, silný cit pre to, čo je správne a čo nesprávne, a ochotu spochybniť všeobecne akceptovaný názor."*
> Walt Bogdanich

Aj to je jeden z dôvodov, prečo sa o svoje bohaté žurnalistické a životné skúsenosti delí s nádejnými adeptmi o novinársku profesiu, a to nielen ako docent na Fakulte postgraduálneho štúdia novinárstva na Kolumbijskej univerzite v New Yorku, ale aj prostredníctvom prednášok po celom svete. Túto možnosť vďačne využili aj košickí študenti masmediálnej komunikácie (na Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie FF UPJŠ), ktorí sa okrem oficiálnej prednášky mohli s Waltom Bogdanichom stretnúť aj na osobnom, súkromnom seminári v priestoroch budovy Aristoteles.

„Verím, že všetko je niekde napísané, len musíte trpezlivo hľadať. Sústreďte sa na fakty, ktoré logicky nesedia, ktoré si odporujú. Musíte sa veľa pýtať – ak položíte dostatočné množstvo otázok, dospejete k cieľu," radil budúcim novinárom a pripojil aj ďalšie svoje posolstvo: „Ak chceme mať demokratickú spoločnosť, musíme mať aktívnych novinárov, ktorí sa neboja. Buďte kreatívni, buďte citliví, len nebuďte bojazliví a pasívni! Jeden odvážny novinár môže zmeniť aj chod dejín…"

Načasovanie aj téma prednášky Walta Bogdanicha vhodne zapadli do aktuálneho diania na slovenskej mediálnej scéne. Razantný prienik silných finančných skupín do vlastníckych štruktúr významných vydavateľských domov totiž vyvoláva oprávnené, legitímne obavy o uplatňovanie tradičných žurnalistických hodnôt, ktoré reprezentuje predovšetkým nezávislosť médií a z nej vyplývajúce objektívne a vyvážené spravodajstvo.

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Katedra slovakistiky,
slovanských filológií a komunikácie
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
marian.gladis@upjs.sk
Foto: **Marek Eštočin**

V rozhovore s vedúcim Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie FF UPJŠ doc. PhDr. Mariánom Andričíkom, PhD. (na snímke vpravo).

Monografia Patočka a novoveká filozofia

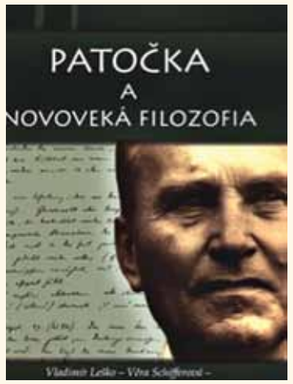

V poradí druhá kolektívna monografia, venovaná Patočkovej filozofii a vydaná Katedrou filozofie a dejín filozofie Filozofickej fakulty UPJŠ v spolupráci s významnými zahraničnými autormi, vyšla v júli tohto roka. Monografia vznikla v rámci projektu APVV s názvom *Patočkova asubjektívna fenomenológia a dejiny filozofie* (č. APVV-0480-11). Realizácie tohto projektu sa začala v júli 2012, pričom jeho koniec je naplánovaný na december 2015. Táto práca nadväzuje na svoju prvú časť – *Patočka a grécka filozofia*, ktorá bola odborno-filozofickou reflexiou *Patočkovho originálneho nazerania* na grécku filozofiu (Anaximandros, Herakleitos, Parmenides, Zenon, Melissos, Empedokles, Anaxagoras, Demokritos, Sokrates, Platon a Aristoteles), a teda prvým výstupom riešenia projektu APVV. Druhé vydanie Patočkovho filozofovania o dejinách filozofie sa presúva v skúmaní dejín filozofie z pôdy antickej filozofie do obdobia novoveku, kladúc si na svoje ramená nemenej náročnú úlohu – a to podať filozofický výklad Patočkových myšlienok o dejinách novovekej filozofie.

V kolektívnej monografii *Patočka a novoveká filozofia* sa autori sústredili na filozofické dedičstvo ukrývajúce sa v celoživotnom filozofickom diele Patočku, ktoré obsahuje svojské reflektovanie myslenia v období novoveku. Keďže sa v našich podmienkach týmto historicko-filozofickým skúmaniam venovala (a stále venuje) len malá pozornosť, rozhodli sa autori monografie tento nedostatok napraviť a zaplniť tak *slepé miesto* v interpretácii Patočkovho myslenia.

Táto práca tak predstavuje *ojedinelý* pokus o celostnú výpoveď k Patočkovmu chápaniu novovekej filozofie. Výber jednotlivých postáv bol podriadený myšlienke čo najširšieho a zároveň najpresnejšieho zachytenia Patočkovho chápania významných osobností dejín filozofie v novoveku. Práca začína filozofickou inšpiračnou bázou stojacou na myslení Hegela, Husserla a Heideggera a vzápätí nás vtiahne do myslenia F. Bacona, R. Descarta, J. A. Komenského, G. W. Leibniza, I. Newtona, J. J. Rousseaua, I. Kanta, J. G. Herdera, G. W. F. Hegela, B. Bolzana F. Nietzscheho a J. Jungmanna a ich miestu v myslení Patočku. Nejde pritom o *definitívne vedenie a hodnotiace súdy*, autori práce sa pokúsili o *jemný prístup* bez *konečných výpovedí*. Čitatelia si tak môžu vytvoriť úsudok sami a raziť si tak svoju vlastnú cestu nielen k mysleniu samotného Patočku, ale aj k dejinám novovekej filozofie (či filozofie vôbec).

Na realizácii monografie sa podieľali okrem členov Katedry filozofie a dejín filozofie aj zahraniční autori, menovite prof. PhDr. Milan Sobotka, DrSc., prof. PhDr. Ivan Blecha, CSc., PhDr. Věra Schifferová, CSc. či prof. PhDr. Jan Zouhar, CSc., pričom táto zahraničná spolupráca pretrvá (ba ešte viac sa prehĺbi) v pripravovanom treťom výstupe projektu APVV.

Zavŕšenie úsilia projektu APVV bude predstavovať tretia, a posledná kolektívna monografia *Patočka a filozofia 20. storočia*. Táto tretia etapa (08/2014–12/2015) bude venovaná Patočkovmu teoreticko-kritickému vyrovnávaniu sa s filozofiou jeho doby (E. Husserl, F. Brentano, M. Heidegger, E. Fink, H. G. Gadamer, M. Merleau-Ponty, T. G. Masaryk, F. M. Dostojevskij, R. Rorty, H. Arendtová, J. P. Sartre a i.).

Či už sa zameriame na grécku filozofiu, filozofiu novoveku alebo filozofiu 20. storočia, ide o problémy stále živé a rovnako aktuálne ako v dobe ich koncipovania, ktoré sú neodmysliteľnou črtou Patočkovho filozofického odkazu a predstavujú neodškriepiteľnú súčasť jeho filozofickej tvorby.

Mgr. Viktória Zemančíková
Katedra filozofie a dejín filozofie
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
viktoria.zemancikova@upjs.sk

Privítali sme výkvet slovanskej fonetiky

Špičková reprezentácia Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, mesta Košice i celej Slovenskej republiky – takto možno stručne zhodnotiť závery medzinárodnej vedeckej konferencie pod názvom Z fonetického a fonologického výskumu slovanských jazykov, ktorá sa uskutočnila 23. a 24. októbra 2014 na pôde našej alma mater.

Historická aula Pavla Jozefa Šafárika – ako slávnostnú sieň v budove Rektorátu UPJŠ vo svojom úvodnom príhovore cielene „prekrstil" dekan Filozofickej fakulty UPJŠ prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc. – privítala elitných odborníkov na fonetiku a fonológiu slovanských jazykov z Poľska, Českej republiky, Slovinska, Macedónska a Slovenska. Prítomných účastníkov konferencie na úvod pozdravil rektor UPJŠ prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc.

S otváracím referátom na tému „Sandhi – nie sandhi. Fonetyczne wykładniki granic morfologicznych w języku polskim" vystúpila prof. dr hab. Irena Sawicka z Varšavy, na ktorú nadviazala prof. PhDr. Zdena Palková, CSc., z Prahy s príspevkom „Jednoslovný a víceslovný takt v češtině". Príjemným spestrením programu bola videonahrávka s vystúpením prof. dr. sc. Damira Horgu zo Záhrebu („Ultrazvučno istraživanje koartikulacijskog utjecaja vokala na konsonante /s/ i /š/ u hrvatskome"), ktorý musel na poslednú chvíľu zo zdravotných dôvodov odriekať svoju účasť (podobne ako Rozalia a Leonid Kasatkinovci z Moskvy). Celkovo odzneli dve desiatky referátov. Veľmi silné zastúpenie mali domáci účastníci z Filozofickej fakulty UPJŠ, ktorí prezentovali sedem príspevkov, okrem iných aj na témy koalescentnosť v jazyku, meranie zvučnosti slovenských hlások, rečové testy v audiológii, výslovnosť konsonantov l – ľ v slovenskom spravodajstve, porovnávací foneticko-fonologický výskum v slovenčine a angličtine a v slovenčine a nemčine či fonologický vývin slovenčiny. Materiály z konferencie vyjdú v osobitnom zborníku Filozofickej fakulty UPJŠ.

Súčasťou programu konferencie bola aj prehliadka špičkového vedeckovýskumného pracoviska – Laboratória experimentálnej fonetiky a komunikácie, ktoré funguje pri Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, a tiež zasadnutie Medzinárodnej komisie pre fonetiku a fonológiu slovanských jazykov pri Medzinárodnom komitéte slavistov – vo funkcii predsedu komisie bol potvrdený Dr. h. c. prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., a vo funkcii vedeckého tajomníka komisie prof. Ing. Július Zimmermann, CSc. (obaja z Filozofickej fakulty UPJŠ), ktorí uvedené posty zastávajú od roku 1994. Mimochodom, je to jediná komisia, ktorú v rámci filologických disciplín vedú vedeckí pracovníci zo Slovenska, čo potvrdzuje vysokú medzinárodnú prestíž košického slovakistického pracoviska.

O krátke zhodnotenie sme požiadali vedeckého garanta konferencie Dr. h. c. prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc.: „Priebeh a závery košického stretnutia fonetikov a fonológov môžeme hodnotiť veľmi vysoko. Za najväčšie prínosy považujeme posilnenie interdisciplinárneho priestoru, porovnávací výskum zvukovej stavby slovanských jazykov a slovanských a neslovanských jazykov a rozvinutie experimentálneho fonetického výskumu na základe najmodernejších metód počítačovej analýzy akustického rečového signálu. Ako veľmi prínosné sa ukazuje otvorenie problematiky semiotiky viazaného zvuku v mediálnom prostredí. To je zároveň jeden z dôvodov, prečo sme na najbližšie pracovné stretnutie, ktoré je naplánované na budúci rok v Belehrade, zaradili aj tému funkcie zvuku v médiách a jeho kvalita. Osobne som rád, že množstvo podnetov na ďalšie vedecké uvažovanie a výskum priniesla aj intenzívna diskusia na veľmi vysokej odbornej úrovni."

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Katedra slovakistiky,
slovanských filológií a komunikácie
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
marian.gladis@upjs.sk
Foto: **Marek Eštočin**

Film Jána Sabola zvíťazil na festivale v Turíne

Prvá hraná snímka a hneď medzinárodné ocenenie – celovečerný film košického režiséra Jána S. Sabola s názvom Robinson & Crusoe získal na nedávnom filmovom festivale v Taliansku sošku jednorožca za najlepší hraný film.

Medzinárodný filmový festival The Spirits of the Earth sa konal v Turíne v dňoch 20. až 24. októbra 2014. Uznávaný košický dokumentarista, režisér, scenárista, spisovateľ a pedagóg doc. Mgr. Ján S. Sabol, PhD., ArtD. (pôsobí na Filozofickej fakulte UPJŠ) naň poslal svoj prvý hraný film Robinson & Crusoe. Priznáva, že keď mu organizátori oznámili nomináciu na Cenu za najlepší hraný film, nechcel tomu veriť. O to viac ho prekvapilo a potešilo víťazstvo, o ktorom sa dozvedel len na diaľku, keďže na slávnostnom vyhlasovaní výsledkov sa osobne nemohol zúčastniť.

„Som veľmi príjemne prekvapený a súčasne cítim veľké zadosťučinenie. Tento film sme robili z lásky k filmovému umeniu. Ocenenie z Turína je pre nás dôkazom, že aj v ťažkých podmienkach možno nakrútiť film, ktorý dokáže zaujať. Zároveň nám to dáva istotu, že má zmysel robiť umelecké filmy, keďže majú svojho náročného diváka," priznáva J. Sabol, ktorý mal na starosti scenár, réžiu, strih i produkciu filmu.

Nízkorozpočtový experimentálny umelecký film Robinson & Crusoe (2012) je príbehom dvoch vojakov – slovenského a maďarského, ktorí sa nečakane ocitli na opustenom ostrove. Hlavnou témou je komunikačná bariéra medzi nimi a z toho vznikajúce nedorozumenia. Jediným východiskom je ich vzájomná tolerancia a spolupráca.

J. Sabol vo svojom filme ponúka divákovi netradičný spôsob spracovania predstavujúci syntézu divadelnej hry a kinofilmu. Snímka vznikla v extrémne krátkom čase – za sedem mesiacov, pričom samotné nakrúcanie trvalo iba osem dní. Zaujímavosťou je aj skutočnosť, že film Robinson & Crusoe kompletne vznikol v Košiciach – nakrúcalo sa najmä v interiéroch Štátneho divadla a vhodné exteriéry sa naskytli v areáli niekdajšej magnezitky v mestskej časti Ťahanovce a na nočnej Hlavnej ulici v historickom centre mesta.

V hlavných úlohách vojakov Miša a Sándora – pilotov bojových lietadiel, sa predstavili košický herec Michal Soltész a jeho maďarský kolega Sándor Tamás Molnár. Herecké kvarteto doplnili populárna Vica Kerekes, ktorá stvárnila trojrolu „femme fatale", a Roman Luknár v úlohe divadelného režiséra. Vo filme sa plynulo prelínajú slovenčina, maďarčina a angličtina a vďaka improvizácii R. Luknára zaznie krátko dokonca aj španielčina.

Ján S. Sabol plánuje nakrútiť ďalšie dve tematicky príbuzné snímky, čím by vznikla pozoruhodná filmová trilógia. Momentálne hľadá finančných partnerov, keďže „nakrúcať film je najdrahšia hračka na svete," poznamenáva žartom. Aktuálne dokončuje dokumentárny film k 50. výročiu Studia Academica Slovaca, ktorý by mal mať televíznu premiéru už v priebehu decembra na obrazovke RTVS.

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Katedra slovakistiky,
slovanských filológií a komunikácie
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
marian.gladis@upjs.sk

Foto: **autor a Art4fun studio**

2. ročník konferencie s medzinárodnou účasťou „Ľudský kapitál a spoločnosť"

Dňa 16. októbra 2014 sa na Fakulte verejnej správy UPJŠ v Košiciach konal 2. ročník konferencie s medzinárodnou účasťou „Ľudský kapitál a spoločnosť". Konferenciu zorganizovali pracovníci Katedry sociálnych štúdií a pracovníci Katedry ekonomiky a riadenia verejnej správy. Konferenciu slávnostným príhovorom otvorila prof. Ing. Viktória Bobáková, CSc., prodekanka pre vedu a výskum.

Cieľom konferencie bol transfer poznatkov a skúseností z teórie a praxe z oblasti ľudského kapitálu ako dôležitého aktíva v spoločnosti s dôrazom na úlohu organizácií verejnej správy. Konferencia bola určená pre odbornú verejnosť z oblasti verejnej správy, manažmentu, ekonómie, sociológie, psychológie, sociálnej práce a ďalších odborníkov z príbuzných oblastí. Vedecký program konferencie bol rozčlenený do deviatich prednáškových blokov a samostatný blok tvorili prezentácie vo forme posterov. Na konferenciu bolo prihlásených spolu 45 prednášok a 5 posterov. Podujatie začalo plenárnym zasadnutím a pokračovalo prácou v jednotlivých prednáškových blokoch. Okrem aktuálnych teoretických poznatkov boli prezentované aj výsledky výskumov autorov, ktorí svoje príspevky orientovali do prostredia organizácií verejnej správy, ale aj do prostredia súkromných organizácií.

Plenárne zasadnutie malo interdisciplinárny charakter. Boli tu zaradené príspevky z oblasti manažmentu, psychológie, ekonomiky a politológie. Prezentované boli výsledky výskumov prednášajúcich, prehľadové teoretické štúdie aktuálneho stavu poznania, ale aj nástroje a aktivity podporujúce modernú a profesionálnu verejnú správu a naplnenie cieľov stratégie Európa 2020.

V jednotlivých prednáškových blokoch bola problematika ľudského kapitálu riešená z rôznych uhlov pohľadu a vedeckého zamerania autorov. Príspevky z oblasti psychológie a sociológie riešili napr. problematiku životnej orientácie a hodnôt, kvality života, syndrómu vyhorenia, emocionálnej inteligencie, stratégií zvládania v krízových situáciách, postojov k etnickým menšinám a riešenie rómskej otázky, statusu a moci v organizáciách, demografie. Príspevky z oblasti manažmentu ľudských zdrojov boli zamerané napr. na kompetentnosti a kompetenčné modely, pracovnú spokojnosť a dôsledky správania sa nespokojných zamestnancov, vzdelávanie zamestnancov, personálne procesy v kontexte personálnej agendy. Príspevky z oblasti ekonomiky a manažmentu boli obsahovo zamerané napr. na vybrané aspekty hospodárskej politiky, programové rozpočtovanie, miestne dane, zahraničné investície v regionálnom rozvoji, nezamestnanosť, procesný manažment, informatizáciu verejnej správy, hodnotu informácií, vplyv informačných technológií na kvalitu života obce, ale aj ľudské šťastie v kontexte ekonomických ukazovateľov. Niektoré príspevky zaznamenali veľký ohlas. Účastníci konferencie o jednotlivých témach živo diskutovali a vzájomne si vymieňali názory.

Na záver konferencie boli prijaté jej účastníkmi spoločné závery. Vzhľadom na kvalitu príspevkov, diskusie a na pozitívne ohlasy z konferencie, konštatujeme, že konferencia splnila svoj cieľ a považujeme ju za úspešnú. Z konferencie s medzinárodnou účasťou „Ľudský kapitál a spoločnosť" bude vydaný zborník.

doc. Mgr. Gabriela Kravčáková, PhD.
Katedra sociálnych štúdií
Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach
gabriela.kravcakova@upjs.sk

Teória a prax komunálnej normotvorby

Katedra verejnoprávnych disciplín Fakulty verejnej správy UPJŠ v Košiciach zorganizovala v dňoch 23. a 24. októbra 2014 vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou na tému Teória a prax komunálnej normotvorby. Konferencia bola realizovaná v súvislosti s riešením projektu VEGA č. 1/0683/13 pod názvom Normotvorba obcí vo veciach územnej samosprávy, ktorého vedúcim riešiteľského kolektívu je JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD..

Aktuálnosť témy konferencie podčiarkujú neustále problémy, ktoré vznikajú pri tvorbe všeobecne záväzných nariadení (VZN) miest a obcí, pričom viaceré z týchto problémov boli aj medializované. Mestá a obce majú prostredníctvom VZN možnosť regulovať miestne záležitosti a aj sa o to usilujú, avšak prax ukazuje, že často porušujú a nerešpektujú limity a obmedzenia, ktoré im vyplývajú z Ústavy SR a právneho poriadku SR. Všeobecne známe a medializované prípady sa týkali najmä zabezpečenia verejného poriadku na území obcí, ako je zákaz požívania alkoholických nápojov na verejných priestranstvách, regulácie chovu domácich zvierat, ale aj regulácie miestnych daní. Práve v týchto oblastiach VZN obcí a miest boli a sú často napádané protestom prokurátora.

Cieľom dvojdňovej konferencie bolo prezentovať výsledky vedeckovýskumnej činnosti z oblasti komunálnej normotvorby, porovnať ich s praxou a priniesť zistenia, ktoré by slúžili k zlepšeniu tvorby práva na komunálnej úrovni, a tým prepojiť teóriu s praxou v tejto oblasti. Snahou organizátorov bolo vytvoriť priestor na prezentáciu názorov odborníkov z domácich, ale aj zahraničných vysokých škôl, ako aj názorov odborníkov z praxe, a umožniť sa účastníkom vyjadriť k najzávažnejším problémom, ku ktorým dochádza v procese tvorby a aplikácie VZN.

Na konferencii sa zúčastnili nielen domáci a zahraniční odborníci z akademickej pôdy pôsobiaci v Českej republike a Poľsku, ale aj predstavitelia z Ústavného súdu SR, z ktorých svoj príspevok predniesol sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky doc. JUDr. Ladislav Orosz, CSc., ďalej všeobecných súdov, prokuratúry, miestnej štátnej správy a územnej samosprávy, ako aj bývalý Verejný ochranca práv Slovenskej republiky doc. JUDr. Pavel Kandráč, CSc.. Celkovo bolo na vedeckej konferencii prítomných 36 účastníkov, ktorých príspevky budú publikované v zborníku.

Celá konferencia prebiehala v rámci plenárneho zasadnutia, kde po otvorení konferencie zo strany doc. JUDr. Márie Hencovskej, CSc., vedúcej Katedry verejnoprávnych disciplín FVS UPJŠ v Košiciach, zazneli príhovory JUDr. Martina Vernarského, PhD., dekana FVS UPJŠ v Košiciach a MUDr. Renáty Lenártovej, PhD., námestníčky primátora mesta Košice. Potom vystúpili jednotliví účastníci so svojimi príspevkami, po ktorých sa rozvinula diskusia, ktorá prispela k napĺňaniu cieľa konferencie, a to prepojenia teórie s praxou. Bolo zaujímavé počúvať účastníkov, ako o danej téme diskutujú z pohľadu vedeckovýskumnej práce a z pohľadu reálnej praxe. Na konferencii boli prítomní aj zástupcovia médií, a to z TASR a Rozhlasu a televízie Slovenska, ktorí s viacerými účastníkmi konferencie uskutočnili rozhovory.

JUDr. Michal Jesenko, PhD., Katedra verejnoprávnych disciplín
Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach
michal.jesenko@upjs.sk

Súčasťou včelárskeho chodníka v botanickej záhrade sa stal aj hmyzí hotel

V Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach je dlhodobo podporovaný chov včiel ako najznámejších a najdôležitejších opeľovačov v rastlinnej ríši. Nadviazaním spolupráce medzi botanickou záhradou a Slovenských zväzom včelárov, základnou organizáciou Košice, sa vytvoril priestor nielen pre propagáciu včelárstva organizovaním výstav s včelárskou tematikou, ale tiež pre fungovanie klubu začínajúcich včelárov. Zároveň sa začal rodiť zámer dlhodobej expozície a vytvorenia zázemia pre podporu členov klubu. Pôvodne sme začali rozvíjať myšlienku včelárskeho náučného chodníka ako reakciu na potreby návštevníkov, keďže je to jeden z nástrojov, ako najvhodnejším spôsobom dlhodobo a bez obmedzení ponúknuť informácie o včelách a včelárstve školským exkurziám, ale aj individuálnym záujemcom. Po spustení výstavby náučného chodníka na jeseň 2013 sme po vyjasnení nezrovnalostí s pozemkami v botanickej záhrade náučný chodník v roku 2014 úspešne dokončili. Chodník pozostáva z 13 informačných tabúľ, ktoré sú umiestnené v prístupnom teréne botanickej záhrady a končí v bezpečnej vzdialenosti pri včelíne. Sme veľmi radi, že sa nám potrebu včelárskeho náučného chodníka v Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach podarilo obhájiť aj prostredníctvom Združenia Slovenská včela v Pôdohospodárskej platobnej agentúre, ktorá časť nákladov na jeho realizáciu refundovala.

Zvláštnosťou na nedávno dobudovanom včelárskom náučnom chodníku v botanickej záhrade je tzv. hmyzí hotel. Na rozdiel od ostatných informačných tabúľ zaoberajúcich sa rôznymi aspektmi života včely medonosnej, jej významu v prírode a pre človeka, na tejto zastávke náučného chodníka sa návštevníci môžu niečo dozvedieť aj o iných významných druhoch blanokrídleho hmyzu. Pripravená konštrukcia predstavuje zoskupenie rozmanitých materiálov (drevo, duté steblá rastlín, hlina, tehly, betón) s otvormi rôznych priemerov. Poskytujú tak možnosti usídlenia sa pre samotárske blanokrídlovce rôznej veľkosti a spôsobu života. Takéto pripravené komôrky s obľubou vyhľadávajú nielen samotárske včely znášajúce do nich peľ a iné rastlinné produkty pre svoje potomstvo, ale aj predátory loviace špecifickú korisť zvyčajne z okruhu významných škodcov rastlín. Okrem týchto prvotných zásobovačov sa následne často objavujú rôzne druhy vykrádačov hniezd, príživníkov, parazitoidov a iných, voči ktorým si pôvodní obyvatelia vyvinuli rozmanité spôsoby obrany. Vzniká tak pestrá komunita hmyzu sústredená na jednom mieste, kde návštevníci môžu v prípade priaznivých podmienok sledovať veľmi zaujímavé divadlo.

Aj keď hlavné osídľovanie hmyzieho hotela očakávame na budúcu jar, už teraz v jeseni sme mohli pozorovať pri práci prvého obyvateľa. Bola ním malá, cca 5 mm dlhá, dravá kutavka druhu *Passaloecus insignis*, ktorá v širokom okolí lovila vošky a znášala ich do otvoru v dreve pripravenej konštrukcie.

RNDr. Andrea Fridmanová, PhD.
Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach
andrea.fridmanova@upjs.sk

Ing. Martin Šuvák, PhD.
Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach
martin.suvak@upjs.sk

Stromová adopcia v Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach

Projekt KESA – Košická (KE) stromová adopcia (SA) je projekt vysadenia 2013 vzrastlých stromov v meste Košice vo verejných priestoroch s aktívnou účasťou verejnosti ako po realizačnej, tak aj finančnej stránke. Projekt je spracovaný Správou mestskej zelene v Košiciach, a to pri príležitosti Košice EHMK 2013. Správa mestskej zelene v Košiciach realizuje tento projekt s cieľom nielen vysadiť nové stromy v meste podľa určitej stanovenej koncepcie, ale aj posilniť edukačnú stránku v oblasti sadenia stromov, údržby a pestovania mestskej zelene a vytvoriť spoločenské komunity, ktoré by sa podieľali nielen na výsadbe, ale aj ďalšej starostlivosti o vysadené stromy, resp. výsadbou podporiť priestor pre rôzne spoločenské akcie.

S radosťou sme preto uvítali možnosť zrealizovať výsadbu v areáli BZ UPJŠ, a to na vopred vytypovanej lokalite. Samotnej výsadbe predchádzal individuálny výber stromov, ktoré by vyhovovali z hľadiska druhovej prezencie a obohatenia sortimentu drevín o vzrastlé jedince, ktoré by už hneď po výsadbe spĺňali aj stanovené estetické kritériá. Slávnostná výsadba sa uskutočnila 28. 10. 2014 za účasti čestných hostí, a to primátora Mesta Košice pána MUDr. Richarda Rašiho, PhD., MPH., rektora Univerzity P. J. Šafárika pána prof. MUDr. Ladislava Mirossayia, DrSc. a riaditeľa Správy mestskej zelene v Košiciach Ing. Richarda Majzu, MBA. Adoptívnymi rodičmi stromov sa stali: pán JUDr. Richard Šmída (celkom 8 stromov), Univerzita P. J. Šafárika (celkom 3 stromy) a veľmi cenný pagaštan páví si adoptovala Matilda Bušová. Ich zásluhou sa sortiment drevín rozrástol o celkom 12 stromov, a to štyri druhy ihličnatých drevín - jedľu srienistú (*Abies concolor*), borovicu Jeffreyovu (*Pinus Jeffreyi*), borovicu limbovú (*Pinus cembra*) a jedľu nordmannovu (*Abies nordmanniana*) a jeden druh listnatej dreviny - pagaštan páví (*Aesculus pavia*). Veľké poďakovanie patrí aj Správe mestskej zelene v Košiciach, ktorá zabezpečila celú akciu po technickej stránke. Sme presvedčení, že táto spolupráca bude pretrvávať aj naďalej a posilní nielen estetický, ale aj edukačný význam Arboréta BZ UPJŠ pre odbornú aj laickú verejnosť.

Dr. Ing. Peter Kelbel
Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach
peter.kelbel@upjs.sk

Aktuálne o vyhľadávacom portáli pre vedu a výskum

scientia.sk
vyhľadávací portál pre vedu a výskum
projekt NISPEZ

CVTI SR v Bratislave, riešiteľ národného projektu NISPEZ (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom), informovalo o ukončení aktivity 2.1. k 31. 5. 2014, ktorej výstupom bol vyhľadávací portál pre vedu a výskum ***scientia.sk*** (http://scientia.cvtisr.sk/). Portál bol svojim používateľom (teda i zamestnancom a študentom UPJŠ v Košiciach) dostupný od októbra 2010. Kontakt a odbornú gesciu zdrojov *Reaxys* a *Proquest Central* zabezpečovali zamestnanci UK UPJŠ. Dobrou správou je, že aj napriek ukončeniu samotnej aktivity, **bude portál aj naďalej dostupný avšak bez ďalších technologických aktualizácií**.

K výhodám portálu patrí možnosť **súbežného vyhľadávania v rôznorodých elektronických informačných zdrojoch (EIZ) z jedného rozhrania.** Celkovo bolo pripojených 130 zdrojov (67 licencovaných/predplácaných zdrojov a 63 voľne dostupných zdrojov). **Pre UPJŠ v Košiciach je takto okrem e-kníh dostupných 70088 titulov časopisov** (http://sfx.cvtisr.sk/sfxlcl3/az/UPJS_KOSICE).

Mesačné maximá v počte relácií sa dosiahli väčšinou v mesiacoch február/marec, september/október a december. Medzi najviac zastúpené zdroje v skupinách patrili *Web of Science collections* (10 skupín), *ProQuest Central, ScienceDirect*, *SCOPUS* a *SpringerLink* (po 9 skupín). Na prvých asi 20 % e-zdrojov využitých v moduloch Základné a Expertné vyhľadávanie pripadlo viac ako 82 % z celkového počtu vyhľadávaní (výsledky sú v pomerne dobrom súlade s tzv. Paretovým pravidlom - 80:20). Najžiadanejším typom objektu bol journal/časopis (čo je viac ako 98 % prípadov). Najviac prekliknutí na plné texty bolo k zdrojom *Elsevier SD Freedom Collection*, *EBSCOhost Academic Search Complete*, *Springer Link Journals Complete*, *Proquest Central*. Medzi tri najpopulárnejšie časopisy vybrané v SFX zdrojoch patrili *Nature*, *Journal of applied physics* a *Science*. Medzi najvyužívanejšie časopisy podľa počtu prekliknutí v ponuke služby SFX patrili *Nature*, *Journal of applied physics* a *PloS ONE*.

Ing. Iveta Krjaková
Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach
iveta.krjakova@upjs.sk

Tešia sa študenti, tešia sa zamestnanci

Prevádzka stravovacej časti Študentských domovov a jedální UPJŠ v Košiciach so sídlom na Medickej 4 je zabezpečovaná v troch kuchyniach a troch výdajniach stravy. Výdajňa na Popradskej ulici (v priestoroch fakulty verejnej správy), výdajňa na Mánesovej ulici (priestory botanickej záhrady), výdajňa na Jesennej ulici (priestory prírodovedeckej fakulty). Príprava stravy je realizovaná v kuchyniach na Medickej 4 (priestory študentských domovov a jedální), Moyzesovej 9 (univerzitný areál) a Triede SNP 1 (priestory lekárskej fakulty).

Pri príležitosti slávnostného otvorenia akademického roka 2014/2015 bola dňa 16.9.2014 otvorená nová jedáleň v univerzitnom kampuse na Moyzesovej ulici 9 v budove Sokrates.

Tieto nové moderné priestory nahradili po rokoch nevyhovujúce priestory výdajne stravy na Šrobárovej ulici. Nová jedáleň umožňuje variť jedlá na objednávku, ale aj jedlá na voľný predaj, tzv. skladané jedlá. Objednávkový systém jedálne ponúka štyri druhy jedál, v reštauračnej ponuke skladaných jedál sú ponúkané jedlá z hydiny, bravčového aj hovädzieho mäsa. Denná ponuka obsahuje aj široký výber bezmäsitých jedál a rýb. Na svoje si prídu aj fanúšikova zeleniny, či delenej stravy, nakoľko ponuka obsahuje veľké množstvo šalátov a príloh. Pravidelne sú do jedálneho lístka zaraďované aj rôzne tematicky zamerané jedlá napr. husacie hody, divina a podobne.

Kapacita jedálne je cca 150 miest. V kuchyni pracuje 5 kuchárok, 5 pomocných síl, 2 pokladničky a zástupca vedúcej jedálne.

Súčasťou jedálne je bufet, v ktorom študenti a zamestnanci nájdu počas dňa teplé a studené nápoje, rôzne mliečne výrobky, bagety, zákusky a iné dobroty. V čase mimo výdaja obedov jedáleň ponúka jedlá rýchleho občerstvenia, obľúbenú pizzu, hamburger a ďalšie.

Novinkou, ktorú iste ocenia „stravníci univerzity“ je informačný systém, ktorý na webovej stránke univerzity zobrazuje aktuálnu ponuku jedál v konkrétnej jedálni, ako aj ponuku jedál na celý týždeň.

Ostáva nám veriť, že stravníci univerzity budú s ďalším rozšírením stravovania spokojní.

Ing. Jozef Maligda
Študentské domovy a jedálne
UPJŠ v Košiciach
jozef.maligda@upjs.sk

Európsky MOVE Week 2014 na univerzite zaujal

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach a mesto Košice pripravili v spolupráci s ďalšími partnermi (Asociácia športu pre všetkých, TJ Slávia UPJŠ, Slovenská asociácia univerzitného športu, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Active Life, Medzinárodný maratón mieru a Spolok medikov mesta Košice) v týždni od 29. septembra do 5. októbra množstvo zaujímavých pohybových aktivít pre študentov a zamestnancov Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach i širokú verejnosť. Podujatia zorganizovali v rámci tretieho ročníka európskeho MOVE Weeku podporujúceho pravidelnú pohybovú aktivitu a propagujúceho výhody spojené s aktívnym životným štýlom.

Týždeň pred začiatkom samotného MOVE Weeku sa uskutočnil propagačný Flashmob v jednom z Košických nákupných centier, ktorý zorganizoval Ústav telesnej výchovy s športu v spolupráci s Art Street Crew a tanečnou skupinou G6. Flashmobu sa zúčastnilo 50 tanečníkov a sledovalo ho približne 200 divákov. Video z Flashmobu malo na Youtube cez 1600 vzhliadnutí.

V pondelok 29. 9., ktorý bol aj zároveň Svetovým dňom srdca, odštartoval MOVE Week podujatím „2 minúty pre zdravie“. Tohto podujatia sa zúčastnil aj rektor UPJŠ prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc. Následne prebehli ďalšie podujatia – stolný tenis pre zamestnancov a MOVE Week volejbalový turnaj.

Utorok 30. 9. bol zaujímavý podujatiami „Hýb sa! do schodov“ na Lekárskej fakulte, ktoré propagovalo chôdzu do schodov ako jednu zo zdraviu prospešných pohybových aktivít, ďalej, „Pilates pre všetkých“, „MOVE Week minifutbalový turnaj“ a „FVS WILD RUN Active life“, ktorý sa realizoval v okolí Fakulty verejnej správy.

Streda 1. 10. sa niesla v znamení „Rope skipping“, tradičného skákania cez švihadlo v novom šate, ako aj „Minifutbalom pre zamestancov“, populárnou „Aerobic Night“ a „24 hodinovou Plaveckou štafetou mesta Košice“.

Vo štvrtok 2. 10. prebehlo cvičenie pre seniorov „Vždy aktívne“, „MOVE Week silový dvojboj“ a „Streetbalový turnaj“. V poobedňajších a večerných hodinách si mali potom možnosť študenti, zamestnanci ako aj verejnosť nacvičiť ľudové tance vďaka FS Hornád a DFS Hanička.

V piatok 3. 10. zorganizoval Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v spolupráci s občianskym združením Usmej sa na mňa športové dopoludnie pre deti a mládež s rôznym zdravotným postihnutím z Košíc. Ďalšie podujatie „Memoriál Věry Medveďovej„ bol venovaný priekopníčke košického aerobiku.

V sobotu 4. 10. zorganizoval Oddiel pešej turistiky TJ Slávia UPJŠ jesenné obliehanie Parustanu v Slanských vrchoch.

V nedeľu vyvrcholil MOVE Week 2014 Medzinárodným maratónom mieru, na ktorom sa o. i. zúčastnil aj prezident ISCA, organizácie stojacej za MOVE Weekom, p. Mogens Kirkeby z Dánsky a v rámci Univerzitného behu aj 4 družstvá Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

MOVE Weeku 2014 sa na univerzite zúčastnilo cez 1200 účastníkov (v samotných Košiciach cez 15 tisíc a na Slovensku takmer 29 tisíc), za čo patrí všetkým organizátorom veľké poďakovanie.

Viac sa môžete dozvedieť na www.slovakia.moveweek.eu

Mgr. Peter Bakalár, PhD.
Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach
peter.bakalar@upjs.sk

Vysokoškolská volejbalová liga na UPJŠ po rokoch ožila!

Po štyroch rokoch sa prebudila zo spánku vysokoškolská volejbalová liga pod vedením zamestnankyne Ústavu telesnej výchovy a športu UPJŠ Mgr. Agaty Horbacz, PhD.

Aktuálne sme rozbehli ligu s piatimi mužskými družstvami a troma ženskými. Zúčastňujú sa na nej študenti štyroch fakúlt - lekárskej, prírodovedeckej, filozofickej, právnickej a z Ústavu telesnej výchovy a športu. K týmto študentom sa pripojili aj študenti Podnikovohospodárskej fakulty EU so sídlom v Košiciach. Radi by sme v budúcnosti privítali študentov a študentky z fakulty verejnej správy a viac hráčov z filozofickej a prírodovedeckej fakulty.

Ukončením sezóny a zároveň ukážkou volejbalových zručností našich študentov bude stretnutie s volejbalistami TU Košice a UVL Košice.

Podrobné informácie o VŠ volejbalovej lige nájdete na: http://www.upjs.sk/pracoviska/ustav-telesnej-vychovy/vs-liga-volejbal.

Tešíme sa na stretnutie so šikovnými volejbalistami!

Radi uvítame na tréningoch nielen športovcov z prvoligových a extraligových klubov, ale aj študentov, ktorým učaroval tento šport. VŠ liga vo volejbale sa v akademickom roku 2014/2015 hrá v stredu od 20:30 hod. v telocvični T 3, 4 na Ústave telesnej výchovy a športu UPJŠ, na Ondavskej 21.

Mgr. Agata Horbacz, PhD.
Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach
agata.horbacz@upjs.sk

Hokejový tím UPJŠ sa zúčastnil turnaja univerzít SR

Dňa 17. novembra 2014 sa hokejový tím UPJŠ zložený zo študentov ÚTVŠ, PF, LF a FF pod vedením Mgr. Aleny Bukovej, PhD. a Mgr. Petra Bakalára, PhD. z ÚTVŠ UPJŠ zúčastnil Hokejového turnaja univerzít SR. Pri svojej premiérovej účasti obsadil piatu priečku.

Mgr. Jana Oleničová
vedúca Úseku pre propagáciu a marketing
jana.olenicova@upjs.sk

Aby slovenčina neplakala...

Privlastňovacie zámeno svoj a jeho používanie v rečovej praxi

V živote je to neraz ako na filmovom plátne. Ohromujúce scény presýtené nedávnymi udalosťami a mediálnymi kauzami predvolebného obdobia sa striedajú s pokojnými, dnes lyricky ladenými obrazmi blížiacich sa čarokrásnych Vianoc. Schránky plné predvolebných plátkov a letákov sú zrazu neobvykle prázdne. Nikto neoslovuje potenciálnych voličov, ani nesľubuje splnenie „nemožného do troch dní“.

Len na mojom stole ostalo zopár tlačených materiálov so zvýraznenými prehreškami voči jazykovej norme. Jednou z chýb, ktorá ma inšpirovala pri výbere témy do tohto jazykového okienka, bolo používanie privlastňovacieho zámena *svoj* a jeho ortografická podoba.

Uvedené zvratné zámeno odkazovaním alebo ukazovaním vyjadruje privlastňovací – vlastnícky – vzťah k osobe alebo k veci, ktorá je gramatickým podmetom (subjektom) vety. Jeho použitie je teda syntakticky podmienené. Ak je osoba, ktorej sa niečo privlastňuje predmetom (objektom) vety, používa sa základné privlastňovacie zámeno *jeho*. V jazykových prejavoch sa nezriedka práve zvratné privlastňovacie zámeno *svoj* nenáležite zamieňa so základným privlastňovacím zámenom *jeho*.

Teda použitie zámena svoj vo vete *Novinári sa na predvolebnom mítingu pýtali bývalého kandidujúceho starostu na históriu „svojej“ obce.* je nekorektné, pretože obec sa v uvedenom prípade neprivlastňuje novinárom, ale starostovi. Slovu, ktoré v syntaktickej štruktúre plní funkciu predmetu, nie podmetu vety. Správne použitým zámenom je v tejto vete nie zvratné, ale základné privlastňovacie zámeno: *Novinári sa na predvolebnom mítingu pýtali bývalého kandidujúceho* ***starostu*** *na históriu* ***jeho*** *obce. Ale:* ***Novinári*** *na predvolebnom mítingu čakali odpovede na* ***svoje*** *otázky.*

V súvislosti so zvratným privlastňovacím zámenom svoj sa žiada ešte pripomenúť aj pravopis jeho dvoch často zamieňaných tvarov: datívu plurálu (*svojim*) a inštrumentálu singuláru (*svojím*), ktoré sú rovnaké ako tvary základných privlastňovacích zámenách typu *môj, tvoj, náš*...

Svojím prístupom k vedeckovýskumnej a pedagogickej práci robíme meno nielen sebe, ale aj našej univerzite. *Svojim* študentom by sme mali odovzdávať popri nových poznatkoch azda aj v súčasnosti neraz pozabudnuté morálne posolstvo.

PhDr. Iveta Bónová, PhD.
Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
iveta.bonova@upjs.sk

Kalendárium

Univerzitné dni športu 2014
24. – 26. novembra 2014
Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ a TV Slávia UPJŠ v spolupráci s MŠVaŠ SR a SAUŠ
http://www.upjs.sk/pracoviska/ustav-telesnej-vychovy/

Beseda s nositeľom ceny Anasoft litera 2013 Víťom Staviarskym
26. november 2014
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
Katedra slavistiky, slovanských filológií a komunikácie
http://www.upjs.sk/pracoviska/univerzitna-kniznica/

Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou „Rizikové správanie v teórii a praxi sociálnej práce“ v rámci 3. Ročníka Košických dní sociálnej práce
28. novembra 2014
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
http://www.ksp.ff.upjs.sk/SK/odpodujatia/KEdniSP2014.pdf

„Iné cesty“ – 8. ročník festivalu zodpovedného cestovania (ekologický turizmus)
28. – 29. novembra 2014
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach a Občianske združenie SOSNA
http://www.upjs.sk/prirodovedecka-fakulta/11088

Základné ľudské práva a slobody vs. sociálne siete
4. december 2014
Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach
Ústav informatiky
http://bezadis.ics.upjs.sk/Prednasky/Pavol-Sokol-Socialne-siete

Medzinárodná vedecká konferencia „3. konferencia Psychologia Cassoviensis: Prevencia rizikového správania – Podpora zdravia – Starostlivosť o seba“
4. – 5. decembra 2014
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach
Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia a Katedra psychológie
https://conf.upjs.sk/pcc2014/

Reprezentačný bál UPJŠ v Košicicach
23. januára 2015
http://rezervacie.upjs.sk/

Lyžiarsky kurz pre študentov a zamestnancov UPJŠ
15.– 20. februára 2015
Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach
http://www.upjs.sk/filozoficka-fakulta/lyziarsky-kurz-2015

Kamenný herbár – výstava
13. februára – 1. marca 2015
Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach
www.bz.upjs.sk

Vedeli ste, že...

...Univerzitná predajňa kníh na Tr. SNP 1 predáva záujemcom aj vybrané publikácie 12 komerčných vydavateľstiev? Grada, Portál, Slovart, Typo Press, Herba, Veda...

... využívanie elektronických informačných zdrojov na univerzite neustále narastá? Vyhľadávaní v databáze Scopus v roku 2011 bolo 34 422, avšak v roku 2013 počet vyhľadávaní stúpol na 53 082!

...LF oslavuje v roku 2014 30. výročie slávnostného odovzdania do užívania 12 podlažného A-bloku teoretických ústavov fakulty?

... vedúcemu Katedry filozofie a dejín filozofie FF UPJŠ v Košiciach prof. PhDr. Vladimírovi Leškovi, CSc. Bol udelený čestný titul „Honorary Professor of University of Silesia“?

...Univerzita Pavla Jozefa Šafárika má od júna 2014 prístup k databáze SciFinder? Ide o najväčšiu a najreprezentatívnejšiu databázu American Chemical Society Chemical Abstract...

Historické budovy Právnickej fakulty UPJŠ dýchajú študentským životom

Budovy UPJŠ na ul. Kováčska 26 a 30 sa nachádzajú v severovýchodnom kvadrante v stredovekej časti mestskej pamiatkovej rezervácii a sú národné kultúrne pamiatky. V týchto budovách sa nachádzajú vyučovacie, katedrové priestory a dekanát Právnickej fakulty. V zrekonštruovaných suterénnych priestoroch Kováčskej 26 sa nachádza aj pracovisko Univerzitnej knižnice Právnická knižnica a predajňa právnickej literatúry. Po rekonštrukcii suterénnych priestoroch v budove Kováčska 30 vznikla pojednávacia miestnosť so zázemím, miestnosti pre archív a sklad a tiež miestnosti pre údržbu.

Objekt na ul. Kováčska 26

Novú budovu Právnickej akadémie postavili v roku 1894 na rohu Kováčskej a Jezuitskej ulice podľa návrhu M. Répaszkeho, na mieste staršieho domu. Ku pôvodne dvom nadzemným podlažiam pristavali v roku 1937 tretie nadzemné podlažie, s rešpektovaním pôvodnej dispozície, podľa návrhu projektanta Ing. Huga Bárkányho. Pôvodne slúžil objekt ako sídlo Právnickej akadémie, a to do roku 1922. Potom budova slúžila pre administratívne účely, neskôr tu sídlilo maďarské gymnázium. V roku 1937 sa stala prvým sídlom Slovenskej vysokej školy technickej v Košiciach. Od roku 1955 tu zriadili osemročnú strednú školu a v druhej polovici 20. storočia sa sem opäť vrátila právnická fakulta, ktorá tu sídli dodnes.

Na východnej fasáde budovy školy, v úrovni okien 1. nadzemného podlažia, medzi prvou a druhou osou zo severnej strany je umiestnená bronzová pamätná tabuľa, objekt č. 2. (č. ÚZPF 3400/2). Pamätná tabuľa pripomína sídlo Slovenskej vysokej školy technickej, zriadenej v roku 1938, pod názvom Štátna vysoká škola technická. Jej prvým rektorom bol významný matematik prof. Dr. Juraj Hronec.

Nárožný objekt je hĺbkovo orientovaný na úzkej dlhej parcele. Postavený je na pôdoryse tvaru „E“ s dlhým severným krídlom, ktoré má uličnú fasádu orientovanú do Univerzitnej ulice, krátkym priečnym východným krídlom, krátkym priečnym krídlom uzatvárajúcim parcelu na západnej strane a rizalitom obdĺžnikového pôdorysu, vybiehajúcim do strany dvora, uprostred severného krídla. Objekt má tri nadzemné a jedno podzemné podlažie.

Objekt bol postavený pre školské účely. Táto funkcia ostala zachovaná po celý čas a je predmetom ochrany. Pri obnove krovu a strechy boli vykonané potrebné udržiavacie práce s použitím kvalitného materiálu (strešná krytina z titán-zinkového plechu), ktoré zachovávajú a zvýrazňujú pamiatkové hodnoty objektu. Taktiež vykonanou obnovou suterénnych priestorov v roku 2003 s vložením vhodnej funkcie, došlo k takému spôsobu využívania a prezentácie tejto časti budovy, ktoré zodpovedajú jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu. Úpravy ktoré boli vykonané (obklady stien a vložený podhľad v niektorých posluchárňach, vložené ľahké priečky v niektorých miestnostiach, vložená konštrukcia vrátnice v zrkadle schodiska a pod) sú reverzibilné.

Budova obecnej školy na ul. Kováčska 30

Bola postavená v závere 19. storočia ako súčasť radovej zástavby západnej strany Kováčskej ulice. Autorom objektu bol košický staviteľ Július Répászky. Medzi 6. a 7. okennou osou I. nadzemného podlažia je osadená bronzová pamätná tabuľa F. X. Zomba (hudobný skladateľ, dirigent a pedagóg) od akademickej sochárky Márie Bartuszovej, ktorá bola odhalená v roku 1979.

Je to trojpodlažná, čiastočne podpivničená budova na pôdoryse tvaru “T”, konštrukčný a prevažne i dispozičný trojtrakt v strednom trakte s komunikačnou chodbou - účelová školská budova. Škola má sedlovú strechu na hlavnom i dvorovom krídle, po oboch stranách dvorového krídla vznikol neveľký vnútorný dvor, presvetľujúci jednotlivé učebne.

Ing. Daniela Čorňáková
vedúca Prevádzkového úseku Rektorátu
UPJŠ v Košiciach
daniela.cornakova@upjs.sk

Krížovka na voľné chvíle

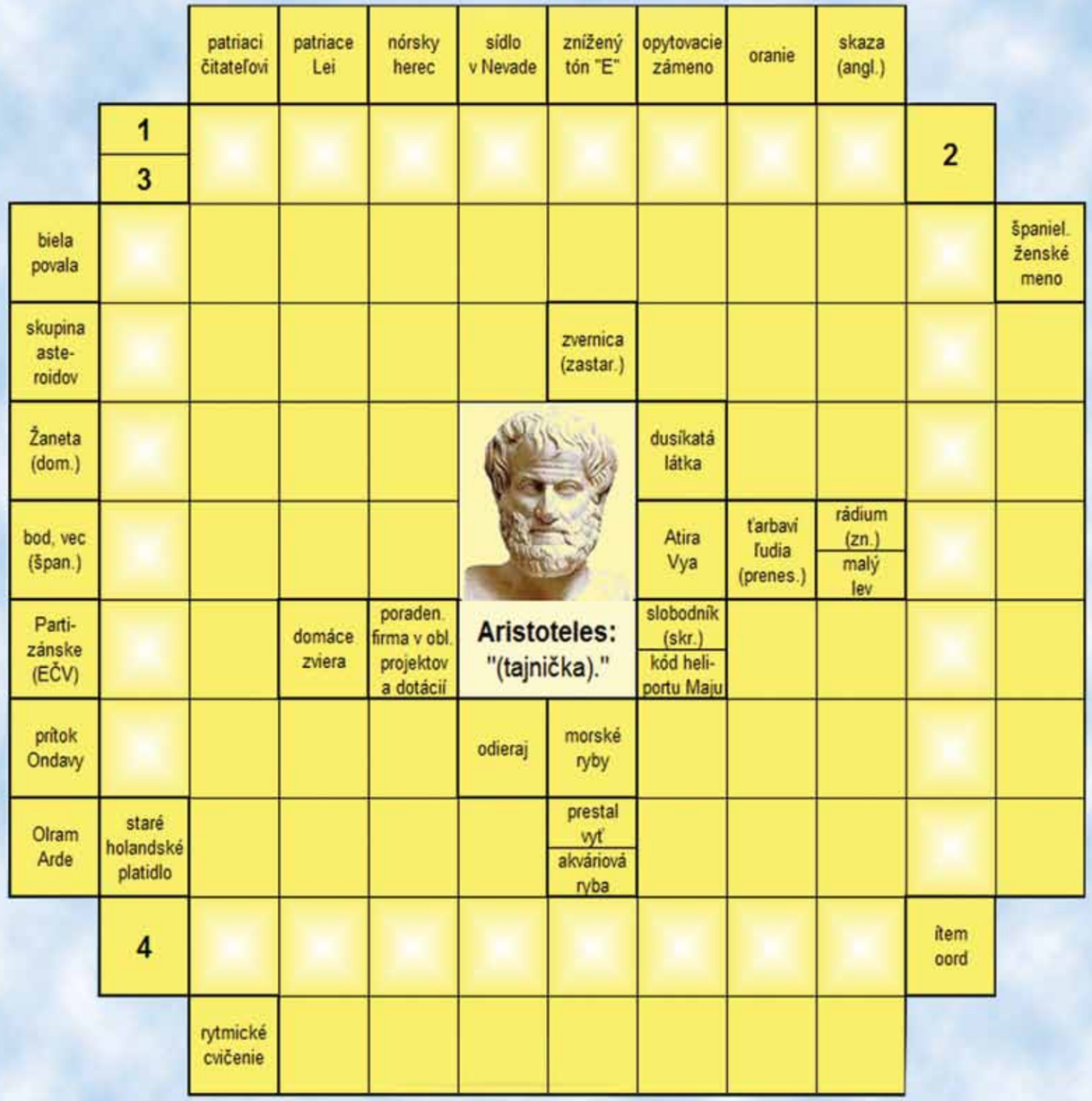

Autorka: RNDr. Daniela Kalaninová, PhD.

**Vaše správne odpovede očakávame na adrese: casopis@upjs.sk do 13. februára 2015.
Zo správnych odpovedí potom vvyžrebujeme jedného výhercu,
ktorý od nás dostane zaujímavú publikáciu.**

prof. MUDr. Ladislav Mirossay, DrSc.,
rektor UPJŠ v Košiciach si Vás dovoľuje pozvať
na

Reprezentačný bál

UPJŠ v Košiciach

23. 1. 2015 o 19.00 hod.

v hoteli DoubleTree by Hilton, Hlavná 1, Košice

Moderátori:

Milan „Junior" Zimnýkoval

Marcel Forgáč

V programe vystúpia:

Hosť večera: Helena Vondráčková

Igor Kucer – operný spevák
Tanečný klub Ellegance - Peter Vidašič
Ľudová hudba Ľuba Hudáka
Hudobná skupina RADICAL

Vstupenky v hodnote 60 € si môžete
rezervovať v termíne do 12. 1. 2015
prostredníctvom on-line rezervačného systému
na www.rezervacie.upjs.sk.
Po zaplatení si ich môžete
vyzdvihnúť od 10. 12. 2014 v kancelárii
Úseku pre propagáciu a marketing na Rektoráte UPJŠ,
Šrobárova 2, 2. posch., č. dv. 70.
V cene je zahrnuté menu a tombola.